

सहकर्मीहरूप्रति

रूही प्रतिष्ठानले “सहकर्मी” भन्ने शब्दबाट ती सबैलाई जनाउन खोजेको हो जसले यसको पाठ्यक्रमलाई अध्ययन, अध्यापन र प्रयोग गर्छन् चाहे ती आफू जहाँसुकै रहने होऊन्। उनीहरू साँच्चै नै सहकर्मीहरू हुन्, किनभने ती सबैको र यस प्रतिष्ठानको उद्देश्य एकै खालको हुन्छ; त्यो हो : यी पाठ्यक्रमहरूलाई धर्मको सेवा गर्ने र मानवताको हित प्रवर्द्धन गर्ने साधनको रूपमा उपयोग गर्नु। प्रत्येक अध्ययन समूहमा जहिले पनि एक जना बढी अनुभवी व्यक्ति हुन्छ र उसले शिक्षकको हैसियतले काम गर्छ। समूहका अरू सदस्यहरू भने “विद्यार्थी” बन्दछन् जसलाई आफ्नो अध्ययनमा शिक्षकको सहयोग चाहिन्छ। तथापि सबै सहभागीले के स्पष्ट बुझेका हुन्छन् भने उनीहरू एउटा यस्तो पारस्परिक प्रकृत्यामा संलग्न भएका हुन् जसमा प्रत्येकले सिकिरहेको हुन्छ। सिकने दायित्व प्रत्येक सहभागीमा निहित रहेको हुन्छ। सिकाईमा सक्रिय कार्य विद्यार्थीले गर्छ। शिक्षकले भने यस प्रकृत्यालाई सहज गराउने काम गर्छ र साथसाथै विषयवस्तुमा नवीन अन्तर्दृष्टि पनि हासिल गर्छ। यो सम्बन्ध एकजना विद्वान् र अरू अज्ञानी मानिसहरूको बीचको सम्बन्ध होइन।

“बहाई लेखनीहरूको बुझ्ने”, “प्रार्थना” तथा “जीवन र मृत्यु” सहकर्मीहरूको समूहले सबभन्दा पहिले छान्ने गरेका इकाईहरू हुन्। हाम्रो आशा के छ भने शिक्षकले यस परिचयलाई ध्यान दिएर अध्ययन गरी यसमा दिइएका अवधारणाहरूबारे अन्य सहकर्मीहरूसँग छलफल गर्नु हुनेछ। यी इकाईहरूको पहिलो पटक अध्ययन गर्नेहरूले के सम्भिराख्नुपर्छ भने भविष्यमा अरू सिकारुहरूका समूहमा आफै यस पुस्तकका शिक्षक हुनुपर्दा उहाँहरू आफैले पनि यिनै अवधारणाहरूलाई विश्लेषण गर्नुपर्ने हुन्छ।

रूही प्रतिष्ठानका पाठ्यक्रमको अध्ययन गर्दा सहभागीहरू बोधका तीनवटा तहमा पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ। पहिलो तह हो यी पाठ्यक्रमहरूमा केन्द्रबिन्दु भएर रहेका र परम लेखनीबाट लिइएका अनुच्छेदहरूभित्रका शब्द र वाक्यहरूका अर्थको आधारभूत बोध। जस्तो कि, “स्वच्छ र असल कर्महरू, प्रशंसनीय र उचित चरित्रद्वारा यो संसारको उन्नति हासिल गर्न सकिन्छ” भन्ने उद्धरण पढेपछि विद्यार्थीलाई सोधिन्छ, “संसारको उन्नति कसरी हासिल गर्न सकिन्छ ?” भट्ट हेर्दा यस्तो प्रश्न ज्यादै सरल देखिएला। तर व्यावहारिक अनुभवको आधारमा दुइटा कुरा बताएपछि यस प्राथमिक तहमा सरल तरिका अपनाउनुका केही तर्कहरू स्पष्ट हुन्छन्। धेरैजसो शिक्षकले अध्ययन समूहलाई जोडीहरूमा विभाजन गर्दछन्; जोडीको एक जनालाई त्यो उद्धरण सुनिने गरी पढ्न लगाइन्छ र अर्कालाई यस्तो प्रश्न बनाउन लगाइन्छ जसको उत्तर त्यही उद्धरण हुन सकोस्। वाक्यबाट प्रश्न बनाउने यो काम पहिले सोचे जस्तो सरल हुँदैन। अधिकांश सहभागीले थुप्रै अभ्यास गरिसकेपछि मात्र यस्तो सीप विकसित गर्न सक्छन्। दोस्रो कुरा ती सहभागीहरूसँग सम्बन्धित छ जो आफ्नै धारणाहरू राख्न जिद्दी गर्छन् प्रश्नको जवाफमा त्यही उद्धरणलाई दोहोर्‍याउन मन पराउँदैनन्। व्यक्तिगत विचार अभिव्यक्ति गर्नाले कुनै खराबी हुने त होइन, तर लेखनीहरूको ज्ञान लिने कामको शुरुआत गर्दा पहिले नै व्यक्तिगत कल्पना र विचारहरूलाई स्वच्छन्द विचरण गर्न दिनुहुँदैन, पढिँदै गरेको कुरामै ध्यानलाई केन्द्रित गरिनुपर्छ। अध्ययनको प्रारम्भिक

तहमै रहेका अनुयायीहरूमा उनीहरूले पढ्ने पवित्र लेखनीहरूका सीधा र प्रत्यक्ष अर्थहरूमाथि ध्यान केन्द्रित गर्ने क्षमता पहिल्यै विकसित गरेर हामी आफ्ना समुदायहरूमा विचारको एकता हासिल गर्न निकै योगदान पुऱ्याइरहेका हुन्छौं, किनभने यस्तो एकता तब मात्र सम्भव हुन्छ, जब व्यक्तिगत विचारहरू दिव्य विवेकबाट आलोकित हुन्छन्।

यहाँ सम्झनुपर्ने महत्वपूर्ण कुरा के छ भने बोधको यस प्राथमिक तहको उपलब्धिका निम्ति अध्ययन गरिदै गरेको सामग्रीको प्रसङ्गभन्दा बाहिर गएर एक-एकवटा शब्दको अर्थबारे कदापि लामो छलफल गर्नुपर्दैन। वास्तवमा, अधिकांश शिक्षकहरूको अनुभव के छ भने सहभागीहरूलाई कुनै शब्दको अर्थ बुझ्न सघाउने उद्देश्यले शब्दकोषको उपयोग गर्दा त भन्नु उनीहरूको सिक्ने प्रकृत्यामा बाधा पुग्न जान्छ। बरू, पूरै शब्द समूहहरू र अनुच्छेदहरूमाथि नै छलफल गरेर तिनमा भएका शब्दहरूको अर्थ निकाल्न उनीहरूलाई सहयोग गर्नु बढी उपयोगी हुने देखिन्छ।

बोधको दोस्रो तहको सम्बन्ध छ ती उद्धरणहरूमा रहेका केही अवधारणाहरूलाई आफ्नो दैनिक जीवनमा प्रयोग गर्नुसँग। उदाहरणार्थ, “बहाई लेखनीहरू बुझ्ने” भन्ने इकाईको पहिलो खण्डको छैठौं अभ्यासमा केही प्रशंसनीय खालका आचरणहरू छुट्याउन लगाइएको छ र यसको उत्तर दिन सजिलो पनि छ। तैपनि पाठमा भएका सम्बन्धित उद्धरणका कुराहरूको व्यावहारिक प्रयोग हुने केही विषयहरू सोच विद्यार्थीहरूलाई यसले लगाउँछ। परन्तु यस तहका सबै अभ्यासमा सीधा र प्रत्यक्ष उत्तर पाउन सकिदैन। उदाहरणार्थ “संसारमा असल मानिसहरू थोरै भएकाले उनीहरूले गरेका कार्यहरूको प्रभाव हुँदैन” भन्ने उद्धरण ठीक हो कि बेठीक भन्ने निर्णय गर्नका लागि विद्यार्थीहरूले बहाउल्लाहका लेखनीहरूबाट लिईएका जुन उद्धरणहरू भर्खर पढे तीसँग यो भनाई कति फरक छ भन्ने कुरा स्थापित गर्नुपर्छ।

बोधको तेस्रो तहमा विद्यार्थीले ती उद्धरणहरूको विषयसँग प्रत्यक्ष र सोभो सम्बन्ध नै नभएका परिस्थितिहरूमा ती उद्धरणहरूको सान्दर्भिकताबारे सोच्नुपर्ने हुन्छ। बहाईहरूले आफ्नो पाप अरूसमक्ष स्वीकार गर्ने कि नगर्ने भन्ने प्रश्न त्यस चलनको निषेधसँग सम्बन्धित छ जसमा पाप मोचनका लागि पापको स्वीकारोक्ति गर्ने गरिन्छ, र जुन चलन क्याथोलिक धर्ममा जरो गाडेर रहेको छ। “अन्तिम मूल्याङ्कनका लागि बोलाइनु अघि नै तिमी आफ्ना दैनिक कार्यहरूको मूल्याङ्कन गर्ने गर” भन्ने उद्धरणको अभिप्रायका बारेमा विद्यार्थी समूहले शिक्षकसँग विचार-विमर्श गर्दा शिक्षकले यस्तो निषेधका बारेमा बताइदिनुपर्छ।

रूही प्रतिष्ठानका पाठ्यक्रमहरूमा धेरै वर्षको अनुभवले के देखाएको छ भने धारणाहरूलाई बोधका यी तीन तहमा विश्लेषण गर्नाले धर्मको सेवामा समर्पित जीवनका निम्ति सचेत आधार तयार गर्न सहकर्मीहरूलाई सहयोग गर्छ। तर यस अनुभवसँग अपरिचित भएकाहरूलाई अनौठो लाग्ने कुरा के छ भने कुनै पनि धारणामा विचार-विमर्शलाई यी तहहरूभन्दा बढी लम्ब्याउँदै धेरै किसिमका अवधारणा समावेश गर्नाले पाठ्यक्रमको प्रभावकारिता वास्तवमा निकै हदसम्म घट्छ। यसो हुनमा आंशिक कारण के

पनि हो भने हरेक पाठ्यक्रमले प्रगतिको एउटा लय स्थापित गर्नुपर्छ, आ-आफ्ना क्षमता मुताबिक सतत् प्रगति भैरहेको छ, भन्ने विशिष्ट अनुभूति विद्यार्थीहरूमा भइराख्नुपर्छ । यसको मतलब अभ्यासहरूको राम्ररी विश्लेषण नै नगरीकन पाठलाई फटाफट र सरसर्ती किसिमले सिध्याउने भन्ने होइन । जुन समूहले यस्तो सरसर्तीको तरिका अपनाएर उत्तर भने काम मात्रै गरे ती केही कक्षाहरू भन्दा कहिल्यै अधि बढेनन् । स्मरण गर्नुपर्ने कुरा के भने एउटा धारणा बुझेर त्यसमा केही अन्तर्दृष्टि हासिल गरिसकेपछि, समूहले पाठको आगामी बुँदामा अधि बढ्नुपर्छ । छलफललाई नलम्याउन सावधान हुनुपर्ने दोस्रो कारण हाम्रा केही समुदायहरूमा बेला बखतमा दुर्भाग्यवश विकसित हुने गरेको अन्दाज लगाउने बानीसँग सम्बन्धित छ । पवित्र लेखनीबाट लिइएको एउटा श्लोकले दिमागमा थुप्रै उदात्त एवं सुन्दर विचारहरू उत्पन्न गराउनु स्वाभाविकै हो । यस्ता विचारहरू अन्य अवसरहरूमा मित्रहरूसँग आदान-प्रदान गर्नाले खुशी र प्रशन्नता दिलाउँछ । तर के कुरामा ध्यान पुऱ्याउनुपर्छ भने यस्तो चलन अहंका अभिव्यक्तिको खेल र व्यक्तिगत विचारको हठधर्मिता हुन नपुगोस् । रूही प्रतिष्ठानका अनुभवले के देखाएको छ भने “यसको अर्थ तपाईंलाई के लाग्छ ?” भन्ने जस्ता प्रश्न सोध्नबाट जोगिंदा हामीले सहभागीको कल्पनाशीलता वा व्यक्तित्वलाई दबाएका हुँदैनौ । बरू, यसको विपरित, हामी त्यस्ता समुदायहरू हुर्काउन सघाउँदै हुन्छौं जसले कुनै पनि प्रश्नको सामना गर्दा विचार-विमर्शको प्रमुख आधारका रूपमा पवित्र लेखनीहरूतर्फ नै हेर्दछन् । हामीलाई के लाग्छ भने व्यक्तिगत रूपले अर्थ लगाउने कामलाई न्यूनतम हदमा राखेर पवित्र लेखनीहरूको अभिप्रायबारे विचार गर्ने सामान्य बानीद्वारा धेरै समुदायहरूमा हुने वैचारिक असहमतिको रोगलाई निकै मात्रामा समाप्त गर्न सकिनेछ र हाम्रा समुदायहरूका क्रियाकलापहरू बढी प्रभावकारी बन्नेछन् ।

यस पुस्तकका यी तीनवटा इकाईको शिक्षण गर्ने तयारी गर्दा शिक्षकले प्रत्येक खण्डको बारेमा राम्ररी पूर्व-विवेचना गर्नु, बोधका तीनवटा तह अनुसार अभ्यासहरूलाई वर्गीकरण गर्नु र आवश्यक देखिएमा प्रत्येक अवधारणाबारे विचार-विमर्श गर्न उत्प्रेरित गर्ने खालका थप अभ्यासहरूबारे विचार गर्नु राम्रो हुनेछ ।

यस पुस्तकको पहिलो इकाई “बहाई लेखनीहरू बुझ्ने” को उद्देश्य सहभागीहरूमा परम लेखनीहरू पढ्ने र तिनमा चिन्तन गर्ने बानीको विकास गर्नु हो । यसको शुरुवात एक वाक्यका कथनहरूबाट गरिन्छ । प्रत्येक दिन कम्तीमा पनि विहान र बेलुकी पवित्र लेखनीहरू पढ्नु हाम्रो धर्मका ज्यादै महत्वपूर्ण आदेशहरूमध्ये एउटा हो । तर पवित्र लेखहरू पढ्नु भनेको कुनै शिक्षित व्यक्तिले आफ्नो जीवन अवधिभरमा देख्ने हजारौं पृष्ठहरू पढेको जस्तो होइन । पवित्र वाणी पढ्नु भनेको त दिव्य प्रकटीकरणको सागरबाट पिउनु हो । यसले सच्चा आध्यात्मिक ज्ञानतर्फ डोऱ्याउँछ र आत्माको प्रगतिका लागि आवश्यक शक्तिहरू उत्पन्न गराउँछ । तर सच्चा ज्ञानमै पुग्नलाई भने प्रत्येक कथनको अर्थ र आफ्नै जीवनमा र समाजको जीवनमा त्यसको प्रयोगबारे गहिरो विचार गर्नुपर्छ ।

यस पुस्तकमा समाविष्ट दोस्रो इकाई “प्रार्थना” हो । यस इकाईको शिक्षण गर्न तयारी गर्दा शिक्षकले यसका तीनवटा प्रमुख उद्देश्यबारे मनन गर्नुपर्छ । तीमध्ये पहिलो हो : प्रार्थनाकै अवधारणालाई स्पष्ट पार्ने र अहिलेको धर्म युगको एउटा कानूनका रूपमा यसको ठूलो महत्वलाई बुझ्न सहभागीहरूलाई सघाउने । यस उद्देश्यको प्राप्ति गर्न यदाकदा शंका निवारण गर्ने र अतीतका गलत व्याख्याबाट उब्जेका हुन सक्ने सोचाइहरूलाई होसियारीपूर्वक स्पष्ट पार्ने काम गर्न पनि आवश्यक हुन्छ । सर्वोपरि रूपमा यस उद्देश्यको अभिप्राय यस कानूनको पालना गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई बुझ्ने हो । यो कुरो हाम्रो शरीरलाई दिनहुँ चाहिने पोषणभन्दा कम आवश्यक होइन ।

प्रार्थनाको नियम पालन गर्नुभन्दा पनि अघि बढेर प्रत्येक व्यक्तिले प्रार्थना गर्ने प्रगाढ उत्कण्ठा अनुभव गर्नुपर्छ । तसर्थ यस पाठ्यक्रमको दोस्रो उद्देश्य सहभागीहरूमा “ईश्वरसँग वार्तालाप गर्ने” र उनी नजिकै हुनुको आनन्द अनुभव गर्ने चाहना जागृत गराउने हो । त्यस्तै, सानैदेखि सबैले आध्यात्मिक बानीहरूको विकास गर्नुपर्छ । दैनिक प्रार्थना गर्नु भनेको यस्ता बानीहरूमध्ये सबभन्दा महत्वपूर्ण हो ।

यस पाठ्यक्रमको तेस्रो उद्देश्य प्रार्थनालाई कसरी लिनुपर्छ भन्ने मनस्थितिसँग सम्बन्धित छ । प्रार्थना कसरी गर्ने भन्ने विषयको ज्ञानलाई मानव-जातिले दुर्भाग्यवश गुमाउँदै गैरहेको छ; अन्तःस्करणमा नभै नहुने कुराहरूको सट्टा खोक्रो एवं अर्थहीन कर्मकाण्डलाई महत्व दिइँदै आइएको छ । तसर्थ प्रार्थनाको अवस्थामा प्रवेश गर्न मन र मस्तिष्कको अवस्था कस्तो हुनुपर्छ र प्रार्थनाको समयमा वरिपरिको वातावरण कस्तो बनाउनुपर्छ भन्ने बारेका भागहरूमा अध्ययन समूहहरूले प्रशस्त विचार-विमर्श गर्नुपर्छ ।

यस पुस्तकको तेस्रो इकाई “जीवन र मृत्यु” रूही प्रतिष्ठानका सहकर्मीहरूका लागि एउटा विशेष खालको हाँक हो । यस्तो दुवै अवस्थामा हुन्छ चाहे उनीहरूले यसलाई पहिलो पटक अध्ययन गर्दा होस् वा पछि गएर शिक्षकका रूपमा अरूलाई यसका कुरा सिक्न मद्दत गर्दा होस् । उनीहरूले अनुसरण गर्न छात्र मार्गहरूबारे बुझ्न सहभागीहरूलाई यो आवश्यकता छ भन्ने कुरा हृदयङ्गम गरेर नै जीवन र मृत्युको विषयलाई प्रतिष्ठानका कार्यक्रमको पहिलो पुस्तकमै समावेश गरिएको हो । यस लोकमा हुने सेवालालाई जीवनको पूर्णतम परिप्रेक्ष्यमा बुझिनुपर्छ । जीवन त हाम्रो सांसारिक अस्तित्वभन्दा पछि पनि फैलिएको छ र ईश्वरका लोकहरूमा हुने हाम्रा आत्माहरूको प्रगतिसँगै जीवन पनि चलिरहन्छ । शिक्षालाई खास काम गर्न सिकाउने माध्यमको रूपमा भन्दा फरक अर्थमा लिँदा त्यस्तो शिक्षाको प्रसङ्गमा सहभागीहरूले आफूले गर्दै रहेका कुराको मतलब र महत्वबारे उत्तरोत्तर रूपमा भन् सचेत हुँदै जानुपर्ने हुन्छ । यस्तो सचेतता उत्पन्न हुँदै जाँदा विद्यार्थीहरूले आफूलाई शिक्षकले दिएका जानकारीहरू मात्रै ग्रहण गर्ने निष्कृय श्रोताका रूपमा होइन कि आफ्नो शिक्षाको सक्रिय र उत्तरदायी ‘स्वामी’ का रूपमा समेत हेर्न थाल्छन् ।

यस इकाईका प्रत्येक खण्डको प्रारम्भमा बहाई लेखनीहरूबाट लिइएको उद्धरण वा विषयगत उक्तिलाई राखिएको छ । त्यसपछि त्यस उक्तिको भाषा र अवधारणा बुझ्न सहभागीहरूलाई सघाउने खालका अभ्यासहरूको क्रम राखिएको छ । अन्य दुई इकाईहरूमा सहभागीहरूलाई ती अवधारणाहरू उनीहरूका आफ्नै जीवनमा वा समुदायमा कसरी प्रयोग गर्ने भन्नेबारे सोच्न सघाउने खालका अभ्यासहरू राखिएका छन् भने यसमा विषयवस्तुको अमूर्त प्रकृतिका कारण सबै अभ्यास वैचारिक तहमै रहन्छन् । केवल

अन्तिम खण्डमा मात्रै गएर सहभागीहरूलाई यस पाठ्यक्रमबाट उनीहरूका जीवनमा पर्ने प्रभावबारे सोच्न लगाइएको छ ।

माथि भनिएभैं रूही प्रतिष्ठानका पाठ्यक्रमहरूमा सहभागी हुनेहरूलाई अनावश्यक अड्कलबाजी गर्नबाट बच्न र सम्बन्धित उक्तिहरूबाट सोभैं निकाल्न सकिने ठोस उत्तरहरूमै सन्तुष्ट हुन प्रोत्साहित गर्नुपर्छ । तथापि केही अभ्यासहरूमा यस्ता प्रश्नहरू पनि छन् जसको उत्तर तुरुन्त वा स्पष्ट रूपमा दिन सकिँदैन । सम्बन्धित विषयबारे चेतना अभिवृद्धि गराउने उद्देश्यले यस्ता प्रश्नहरू तयार गरिएका हुन् । यदि सहभागीहरूले यी प्रश्नहरूबारे विचार मात्रै गरिदिए भने पनि सिकाइको उद्देश्य पूरा हुनेछ ।

यस इकाईमा समावेश गरिएका उद्धरणहरूको भाषा अन्य इकाईहरूमा भएको भाषाभन्दा क्लिष्ट छ । शिक्षकले कठिन शब्दप्रति ज्यादा ध्यान नदिने प्रयास गर्दै के कुरा बिर्सिनु हुँदैन भने हरेक सहभागीले प्रत्येक उद्धरणको केन्द्रीय अवधारणालाई भने बुझ्ने हुनुपर्छ । अभ्यासहरूले खोजेको खास कुरा पनि यही हो ।

यस इकाईको अध्ययनबाट राम्रो उपलब्धि हासिल गर्नको लागि एउटै सत्रमा थुप्रै अवधारणालाई नउठाउनु आवश्यक छ । सबभन्दा महत्वपूर्ण कुरा हो निम्नानुसार प्रस्तुत अवधारणाहरूको क्रमलाई नै अनुशरण गर्नु :

१. जीवन कसरी प्रारम्भ हुन्छ र मृत्यु भनेको के हो ।
 - आत्मा भनेको ईश्वरद्वारा रचित आध्यात्मिक तत्व हो ।
 - आत्मा र शरीर दुवै मिलेर मानव-जाति बन्छ ।
 - मृत्यु भनेको स्थितिको परिवर्तन मात्रै हो । यसपछि आत्माले अनन्तसम्म प्रगति गर्दै जान्छ ।
२. हाम्रो जीवनको उद्देश्य ।
 - जीवनको उद्देश्य हो ईश्वरलाई चिन्नु र उनमा लीन हुनु ।
 - जसले ईश्वरका अवतारलाई चिन्दछ ऊ ईश्वरको नजिक तानिन्छ र जसले उनलाई अस्वीकार गर्दछ ऊ ईश्वरबाट टाढा हुन्छ र दुःखमय जीवन बिताउँछ ।
 - आमाको गर्भमा हुँदा जसरी यस संसारमा चाहिने शक्तिहरू पाइन्छन्, त्यसैगरी हामीले आफू यस संसारमा हुँदै आगामी लोकका निमित्त चाहिने शक्तिहरू प्राप्त गर्नुपर्छ ।
३. आत्माको प्रकृति ।
 - आत्मा भनेको ईश्वरको चिन्ह हो ।
 - ईश्वरप्रति आस्था राख्ने आत्माले उनको प्रकाशलाई प्रतिबिम्बित गर्छ र आफै उनीप्रति आकर्षित हुन्छ ।
 - सांसारिक आशक्ति र व्यर्थ चाहनाहरूले आत्माको ईश्वरतर्फको उडानलाई अवरुद्ध गर्छन् र अन्त्यमा आत्मालाई कमजोर एवं अशक्त बनाउँछन् ।

-ईश्वरले उनका सबै नामहरू र गुणहरूलाई प्रतिबिम्बित गर्न सक्ने क्षमता मानिसलाई प्रदान गरेका छन् ।

४. अलौकिक शिक्षाकोरूपमा ईश्वरका अवतारको आवश्यकता ।

-मानव-जातिका क्षमताहरू सुषुप्त छन् । तिनको विकास ईश्वरका अवतारको सहयोगबाट मात्रै सम्भव छ ।

-ईश्वरका अवतारलाई चिन्नु भनेको ईश्वरलाई चिन्नु हो ।

-हामीभित्र लुकेका खजाना आध्यात्मिक शिक्षाद्वारा प्रकट गराउन सकिन्छ ।

५. मृत्युपछि आत्माको अवस्था ।

-ईश्वरमा आस्था राख्ने आत्माले सर्वोत्कृष्ट स्थान र अनन्त सुख पाउनेछ, तर ईश्वरमा आस्था नराख्ने आत्माले आफ्नो क्षति बुझ्ने छ र अनन्त पश्चातापमा सेकिइनेछ ।

-आफ्नो अन्त्य कसैले जान्दैन । तसर्थ हामीले अरूलाई क्षमा गर्नुपर्छ र उनीहरूभन्दा आफू ठूलो भएको सोच्नुहुँदैन ।

-आगामी जीवनमा पावन आत्माहरूले सम्पूर्ण रहस्यहरू बुझ्नेछन् र ईश्वरको सौन्दर्यको दर्शन गर्नेछन् ।

-आगामी जीवनमा हामीले आफ्ना प्रियजनहरूलाई चिन्नेछौं र ईश्वरका मित्रहरूसँग संगतको आनन्द उठाउनेछौं ! हामीले यस भौतिक जगतमा बिताएको जीवन सम्झिनेछौं ।

६. हाम्रो जीवनमा वर्तमान अवस्थाबारे उपयुक्त धारणा ।

-यस जगत्मा हामीलाई केहीले पनि खिन्न गराउनु हुँदैन, किनभने परमानन्दमय दिनहरूले हामीलाई पर्खिराखेका छन् ।

बहाई लेखनीहरू बुझ्ने

उद्देश्य

प्रत्येक दिन बहाई लेखनीहरू अध्ययन गर्नुपर्ने कर्तव्य पूरा गर्नकालागि ती लेखनीहरू पढ्ने र तिनको अर्थ मनन गर्ने क्षमता विकसित गर्ने ।

अभ्यास

प्रत्येक दिन, बिहान-बेलुकी, धर्मका केही लेखनीहरू पढ्ने ।

खण्ड १

यो इकाईमा तपाईंहरूले प्रभुधर्मका लेखनीहरूबाट उद्धरित केही छोटो अंशहरू अध्ययन गर्नु हुनेछ र ती कुराहरूलाई आफ्नो दैनिक जीवनमा कसरी कार्यान्वयन गर्न सकिन्छ त्यसबारे विचार गर्नु हुनेछ। तपाईंले पवित्र लेखनीबाट उद्धरित एउटै वाक्यको छोटो अंश पढेर त्यस पछिको प्रश्नको उत्तर दिनु हुनेछ जुन उद्धरणमै पाइन्छ। यो एकदम सरल स्तरबाट अध्ययन शुरु गर्ने छौं। यो पाठ पूरा गर्नका लागि तपाईंले अर्को एक सहभागीकासाथ अध्ययन गर्न उपयोगी हुनेछ। त्यसो गरेमा एकजनाले प्रश्न सोध्ने र अर्काले उत्तर दिने गर्न सकिन्छ। त्यस पछि यो भूमिका साटासाट गर्न सकिन्छ। यो तरिकाबाट तपाईंले सम्पूर्ण रुही पाठचक्रममा प्रयोग गर्ने होइन, तर भविष्यमा त्यस्ता पाठहरू हुन सक्छन् जसमा यो तरिका उपयोगी हुन्छ। यो काम सरल भएपनि तपाईंले उद्धरणहरू माथि चिन्तन गर्न र कण्ठस्थ गर्न सक्नु हुन्छ।

“स्वच्छ र असल कर्महरू, प्रशंसनीय र उचित चरित्रद्वारा यो संसारको उन्नति हासिल गर्न सकिन्छ।”^१

१. संसारको उन्नति कसरी हासिल गर्न सकिन्छ ?

“होस् गर, हे बहाका जनताहरू हो, तिमीहरू त्यस्ता व्यक्तिहरूको मार्गमा हिँड्ने छैनौ जसका कर्महरू आफ्नो बोलीभन्दा भिन्न छन्।”^२

२. हामी कसको मार्गमा हिँड्न हुँदैन ?

“हे जीवात्माका पुत्र ! अन्तिम मूल्याङ्कनको लागि बोलाइनु अघि नै तिमी आफ्ना दैनिक कार्यहरूको मूल्याङ्कन गर्ने गर,....।”^३

३. अन्तिम मूल्याङ्कनका लागि बोलाइनु अघि हामीले के गर्नुपर्छ ?

“भन, हे दाजुभाइ हो ! शब्दहरूले होइन कर्मले आफूलाई सुशोभित गर ।”^४

४. के कुराले हामी सहीरूपबाट सुशोभित हुनुपर्छ ?

“पवित्र शब्दहरू तथा स्वच्छ र असल कर्महरू दैवी गौरवको स्वर्गमा पुग्छन् ।”^५

५. पवित्र शब्दहरू तथा स्वच्छ र असल कर्महरूले के गर्छन् ?

खण्ड २

तपाईंहरूले भर्खरै अध्ययन गरेका उद्धरणहरूसँग सम्बन्धी केही प्रश्न तल दिइएका छन् । केही प्रश्नहरूको उत्तर दिन सजिलो छ, त्यसैले तिनीहरूमाथि छलफल गरेर धेरै समय बिताउनु व्यर्थ छ । पाठ अलि गाढो छ भने तपाईंहरूले आवश्यक समय दिएर ट्युटरको सहयोग लिएर पूर्णरूपले अध्ययन गर्नुपर्छ ।

१. प्रशंसनीय भनेको त्यस्तो चीज हो जसको गुणगान हुन्छ । तल लेखिएकामध्ये कुन-कुन प्रशंसनीय छन् ?

क.	असल कामदार हुनु ?	_____
ख.	अरूलाई आदर गर्नु ?	_____
ग.	ध्यान दिएर अध्ययन गर्नु ?	_____
घ.	भूठो बोल्नु ?	_____
ङ.	अल्छी हुनु ?	_____
च.	अरूलाई प्रगति गर्न सहयोग गर्नु	_____

२. “अन्तिम मूल्याङ्कनको लागि बोलाइनु अघि नै” भन्ने वाक्यांशको अर्थ के हो ?

३. तलका वाक्यहरू ठीक वा बेठीक हुन् निर्णय गर्नुहोस् :

क.	संसारमा असल मानिसहरू थोरै भएकाले उनीहरूले गरेका कार्यहरूको प्रभाव हुँदैन ।	ठीक	बेठीक
		_____	_____
ख.	अरू मानिसहरूको विचारसँग सहमत भएका कुराहरू नै ठीक हुन् ।	_____	_____
ग.	परमेश्वरले दिएका शिक्षाहरूसँग मेल खाने कुराहरू ठीक हुन् ।	_____	_____

४. निम्नलिखित कार्यहरू असल र पवित्र हुन् :

ठीक बेठीक

क.	प्रभु धर्मको शिक्षा दिनु ।	_____	_____
ख.	चोरी गर्नु ।	_____	_____
ग.	केटाकेटीहरूको हेर-विचार गर्नु र पढाउनु ।	_____	_____
घ.	अरूको प्रगतिको लागि प्रार्थना गर्नु ।	_____	_____
ङ.	संकटबाट मुक्त हुन अलिकति भूटो बोल्नु ।	_____	_____
च.	अरूलाई सहयोग गरी पुरस्कारको आशा गर्नु ।	_____	_____

५. तल लेखिएका कुराहरू बहाई सिद्धान्तसँग मिल्दोजुल्दा छन् :

ठीक बेठीक

क.	रक्सी खानु ।	_____	_____
ख.	दयालु हुनु ।	_____	_____
ग.	सबैलाई बराबर व्यवहार गर्नु ।	_____	_____
घ.	पति वा पत्नीबाहेक अरूसँग यौन सम्पर्क राख्नु ।	_____	_____

६. बहाईहरूले आफ्नो पापको अर्को व्यक्तिसमक्ष स्वीकारोक्ति गर्नुहुन्छ ?

७. पाप मोचनको लागि अरूसँग जानुको सट्टा बहाईहरूले के गर्नुपर्छ ?

८. “दैवी गौरवको स्वर्ग” भनेको के हो ?

९. विश्वमा नराम्रा कामहरूको प्रभाव कस्तो हुन्छ ?

१०. नराम्रा काम गर्ने मानिसहरू माथि नराम्रा कामहरूले कस्तो प्रभाव पर्छ ?

खण्ड ३

यो खण्डमा तपाईंहरूलाई पवित्र लेखनीका उद्धरणहरू अध्ययन गर्न आह्वान गरिएको छ। यो कुरामा ध्यान दिनुहोस् कि केही उद्धरणहरूमा एकभन्दा बढी प्रश्नहरू बनाउन सकिन्छ। तर यो आवश्यकता भन्दा बढी गर्न हुँदैन, सकेसम्म बढी प्रश्नहरू खोज्ने कोशिश नगर्नुहोस्।

“सत्यता नै सबै मानवीय गुणहरूको आधार हो।”^६

१. सबै मानवीय गुणहरूको आधार के हो ?

“सत्यताबिना कुनै पनि आत्मालाई ईश्वरका सम्पूर्ण संसारहरूमा उन्नति र सफलता प्राप्त गर्न असंभव छ।”^७

२. सत्यताबिना के असंभव छ ?

“हे मानिसहरू हो ! आफ्नो जिब्रोलाई सत्यताद्वारा सुसज्जित गर र आफ्नो आत्मालाई इमान्दारिताका गहनाहरूले सुशोभित गराऊ।”^८

३. हाम्रा जिब्रोलाई के ले सुसज्जित गर्नुपर्छ ?

४. हाम्रा आत्माहरूलाई के ले सुशोभित गर्नुपर्छ ?

“आफ्नो आँखालाई स्वच्छ, आफ्नो हातलाई इमान्दार, आफ्नो जिब्रोलाई सत्य र आफ्नो हृदयलाई प्रज्वलित बनाऊ ।”^९

५. हाम्रो आँखा कस्तो हुनुपर्छ ? _____
हाम्रो हात कस्तो हुनुपर्छ ? _____
हाम्रो जिब्रो कस्तो हुनुपर्छ ? _____
हाम्रो हृदय कस्तो हुनुपर्छ ? _____

“ती व्यक्तिहरू जो ईश्वरको मन्दिर भित्र बसोबास गर्छन् र अनन्तकाल स्थायी गौरवको आसनमा बसेका छन् तिनीहरूले भोकको कारण मर्न लागेको अवस्थामा पनि आफ्नो छिमेकी जतिसुकै नीच र बेकम्मा भए पनि उसको सम्पत्तिलाई हात बढाएर गैरकानूनी तरिकाले लिने छैनन् ।”^{१०}

६. भोकले मर्न लागे तापनि बहाईहरूले के गर्नुहुँदैन ?

खण्ड ४

तपाईंहरूले खण्ड २ मा देख्नु भयो होला कि केही प्रश्नहरूको लागि ठोस उत्तरहरूको आवश्यकता पर्छ। यस्तो अवस्थामा, यदि शंका उठ्यो भने तपाईंको ट्युटरले सहयोग गर्न सक्छन्। अरू पाठहरूमा विचार विमर्श नै जरुरी हुन जान्छ र ट्युटरले सहभागीहरूबाट प्राप्त उत्तरहरू स्वीकार गर्न सक्छन्। तलको अंशमा प्रश्न नम्बर ४ अलि जटिल भएपनि पहिलो समूहमा पर्छ र प्रश्न नम्बर ६ दोस्रोमा पर्छ।

१. सबै मानवीय गुणको आधार नै सत्यता हो। कुनै पाँचवटा मानवीय गुण उल्लेख गर्नुहोस्।

२. सत्यताबिना के हामीले यी गुणहरू हासिल गर्न सक्छौं ?

३. तलका वाक्यहरूमध्ये कुन ठीक वा बेठीक हुन् निर्णय गर्नुहोस् :	ठीक	बेठीक
क. भूटो कुरा बोले तापनि त्यो व्यक्ति न्यायी हुनसक्छ ।	_____	_____
ख. चोरी गर्ने मानिसको हात विश्वास गर्न लायक हुन सक्छ ।	_____	_____
ग. विश्वासिलो मानिसको हातले अर्काको चीज कहिले पनि छुँदैन ।	_____	_____
घ. अश्लील पुस्तक तथा पत्रिकाहरू पढ्नु आँखालाई स्वच्छ राख्नु भन्ने बहाउल्लाहको स्वच्छ शिक्षाको विपरीत छ ।	_____	_____
ङ. सत्यको अर्थ भूटो नबोल्नु हो ।	_____	_____
च. इमान्दारिता आत्माको गहना हो ।	_____	_____
ज. कहिलेकाहीं भूटो बोल्नु ठीकै हो ।	_____	_____
झ. भोक लागेको बेला चोरी गर्नु परमेश्वरलाई स्वीकार्य छ ।	_____	_____
ञ. कसैको सामान पछि फर्काउँला भनेर नसोधी लैजाने काम चोरी होइन ।	_____	_____
ट. साथीको फलफूलले भरिएको बोटबाट केही फलफूल नसोधी लैजानु ठीक हो ।	_____	_____
ठ. जब हामी सच्चा, समान तथा इमान्दारीकासाथ काम गर्छौं तब हाम्रो हृदय प्रज्वलित हुन्छ ।	_____	_____

४. आफैलाई ढाँट्नु के सम्भव छ ? _____

५. भूटो बोल्थो भने हामीले के गुमाउँछौं ? _____

६. हामी सबै विश्वासिला र इमान्दार भए यो संसार कस्तो हुने थियो ?

खण्ड ५

तलको उद्धरण अध्ययन गर्नुहोस् र त्यस्लाई कण्ठस्थ गर्ने कोशिश गर्नुहोस् । पवित्र लेखनीहरूबाट लिइएका उद्धरणहरू कण्ठस्थ गर्नाले धेरै फाइदा हुन्छ, त्यसैले यसो गर्ने सक्दो प्रयास गर्नुहोस् । तर, केही व्यक्तिहरूका लागि विभिन्न कारण, कण्ठस्थ गर्ने काम प्रायः असम्भव छ । यदि तपाईंलाई पनि यस्तो किसिमको कठिनाई छ भने तपाईंले ती उद्धरणहरूलाई यति राम्ररी अध्ययन गर्नुपर्छ कि यस्ता उद्धरणहरू सँगै मिल्दा जुल्दा शब्दहरूद्वारा तपाईंले आफ्ना विचारहरू व्यक्त गर्न सक्नुहुनेछ ।

“दयालु बोली मानिसको हृदयको चुम्बक जस्तो हो । यो आत्माको खुराकसरह हो, यसले शब्दहरूलाई अर्थपूर्ण बनाउँछ । यो बुद्धि र समझदारीको मुहान हो...”^{११}

१. दयालु बोलीलाई कसरी बयान गर्न सकिन्छ ?

२. दयालु बोलीले शब्दहरूलाई कस्तो प्रभाव पार्दछ ?

“हे ईश्वरका प्रियपात्रहरू हो ! यस पवित्र प्रकटीकरणमा संघर्ष र विवादलाई कुनै हालतमा पनि स्वीकार गरिंदैन । प्रत्येक विरोधीले ईश्वरको कृपाबाट वञ्चित हुनुपर्नेछ ।”^{१२}

३. माथिको उद्धरणअनुसार यस पवित्र प्रकटीकरणमा के कुरा स्वीकार्य छैन ?

४. विरोधीले आफूलाई के गर्दछ ?

“यस युगमा ईश्वरका प्रियपात्रहरूबीच भै-भगडा, संघर्ष, वादविवाद, वैमनश्यता र उदासीनता भयो भने त्यसले जस्तो अरू केहीले पनि यस धर्मलाई आघात पुऱ्याउने छैन ।”^{१३}

५. कुन कुराहरूले यस धर्मलाई आघात पुऱ्याउँछन् ?

“शब्दद्वारा मात्र मित्रता देखाएर सन्तुष्ट नहोऊ; तिम्रो मार्गमा आउने सबैप्रति प्रेमपूर्ण दयाले हृदयलाई न्यानो पारिरहोस् ।”^{१४}

६. कस्तो प्रकारको मित्रताबाट हामी सन्तुष्ट हुनुहुँदैन ?

७. के ले हाम्रो हृदयलाई न्यानो पार्नुपर्छ ?

“जब युद्धको विचार आउँछ तब शान्तिको अझ बलियो विचारले त्यसलाई दबाऊ । घृणाको विचारलाई प्रेमको अति शक्तिशाली विचारले नष्ट पार्नुपर्छ ।”^{१५}

८. युद्धको विचारलाई के ले दबाउनुपर्छ ?

९. घृणाको विचारलाई के ले नष्ट पार्नुपर्छ ?

खण्ड ६

तलका अभ्यासहरू गर्नुहोस् :

१. लोह चुम्बकको अर्को शब्द चुम्बक हो । कसरी वा कुन किसिमले दयालु बोलीले चुम्बकको जस्तो प्रभाव पार्नसक्छ ?

२. दयालु मानिसले तलका कुन कुराहरू भन्छ होला निर्णय गर्नुहोस् :

भन्छ भन्दैन

क. “मलाई दुःख नदिनुस् !”

ख. “यो तपाईं किन बुझ्नुहुन्न ?”

ग. “कृपया एकछिन पर्खनुहुन्थ्यो कि ?”

घ. “कस्ता बदमास केटाकेटीहरू !”

ङ. “सहयोगको लागि धन्यवाद ।”

च. “धेरै काम छ । मलाई फुर्सद छैन ।”

३. तलका कुन कुराले मतभेद भएको जनाउँछ निर्णय गर्नुहोस् :

क.	बहाई सर-सल्लाह हुने बेलामा दुईजनाले फरक किसिमका विचार राख्नु ।	जनाउँछ	जनाउँदैन
ख.	घर मालिकसँग बोलचाल नभएकोले कुनै बहाई बैठकको लागि त्यो घरमा जाँदैन ।	_____	_____
ग.	बहाई प्रतिष्ठानको कार्यक्रममा अरू सदस्यहरूले काम गरेनन् भनेर केही सहभागीहरूले सधैं गुनासो गर्छन् ।	_____	_____
घ.	शिक्षण भ्रमणमा कहाँ जाने भनेर दुई बहाई शिक्षकको विचार मिल्न सकेको छैन ।	_____	_____

४. तलका कुन कुराहरूले वैमन्यशयता र उदासिनता जनाउँछ निर्णय गर्नुहोस् :

क.	बहाई कार्यक्रममा आएको साथीलाई कसैले पनि स्वागत गर्दैन ।	जनाउँछ	जनाउँदैन
ख.	बहाई प्रतिष्ठानमा सहभागीहरू स-साना समूहमा विभाजित हुन्छन् र प्रत्येक समूह अलग्गै बस्छ ।	_____	_____
ग.	बहाई प्रतिष्ठानमा अध्ययनको समयमा सबैजना नबोलीकन अध्ययन गरिरहन्छन् ।	_____	_____
घ.	भगडा नगरे पनि दुई जना बहाई शिक्षकहरूसँगै शिक्षण भ्रमणमा जान मान्दैनन् ।	_____	_____

५. तलका वाक्यहरू ठीक वा बेठीक छन् निर्णय गर्नुहोस् :

क.	अरूले चित्त दुःखाए पनि आफूले उनीहरूको बारेमा जे सोचेको छ त्यही भन्नुपर्छ ।	ठीक	बेठीक
ख.	भगडा नहोस् भनेर भूटो कुरा बोल्नु ठीक हो ।	_____	_____
ग.	प्रेम र दयाले भगडामाथि विजय पाउन सकिन्छ ।	_____	_____
घ.	प्रेमपूर्ण तरिकाले व्यक्त गरिएका शब्दहरूको प्रभाव धेरै हुन्छ ।	_____	_____
ङ.	अरूले शुरु गर्नुभने ऊसँग भगडा गर्नु ठीक हो ।	_____	_____
च.	आफू विरामी वा उदासी छ भने अरूसँग कटु स्वरमा बोल्नु ठीक छ ।	_____	_____

छ.	अरूले गल्ती गरेको बेला हाँस्नु ठीक होइन ।	_____	_____
ज.	अरूको गल्तीबारे कुरा गर्नु ठीक हो किनभने यो पछाडि कुरा काटेको होइन ।	_____	_____
झ.	साथीहरूबीच मन मुटाव भएमा प्रत्येकले एक अर्काको नजिक आउन विशेष प्रयास गर्नुपर्छ ।	_____	_____
ञ.	साथीहरू बीच मनमुटाव भएको बेला अर्कोले नजिक आउने कोसिस नगरेसम्म आफूले कुरिरहनुपर्छ ।	_____	_____

खण्ड ७

तलका उद्धरणहरू अध्ययन गर्नुहोस् र तिनीहरूलाई कण्ठस्थ पनि गर्नुहोस् :

“...अर्काको कुरा काट्ने कामले हृदयको ज्योतिलाई मेटाइदिन्छ र आत्माको जीवनलाई निभाइ दिन्छ ।”^{१६}

“जबसम्म तिमी आफै पापी छौ अर्काको पापको चर्चा नगर ।”^{१७}

“अपशब्द नबोल ताकि तिमीप्रति अर्काले अपशब्द बोलेको तिमीलाई सुन्न नपरोस् । अर्काको दोषको बढाई चढाई कुरा नगर जसबाट तिम्रा आफ्नै दोषहरू ठूलो देखिन नपाऊन् ।”^{१८}

“हे जीवका पुत्र ! आफ्ना दोषहरू बिर्सेर अर्काका दोषहरूमा कसरी व्यस्त रहन सक्छौ ? जो कसैले यसो गर्छ भने त्यसलाई मेरो श्राप लाग्ने छ ।”^{१९}

१. अर्काको कुरा काट्ने कामले कुरा काट्ने व्यक्तिलाई कस्तो असर पर्छ ?

२. अरूको पापको बारेमा विचार गर्नुअघि हामीले के कुरा बुझ्नुपर्छ ?

३. यदि हामीले अरूको दोषलाई बढाई चढाई कुरा गर्यौं भने हामीलाई के हुन्छ ?

४. अरूको दोषबारे विचार गर्दा हामीले के सम्झनुपर्छ ?

खण्ड ८

तलका अभ्यासहरू गर्नुहोस् :

१. अरूका दोषबारे मात्र विचार गर्ने मानिसहरूको आत्माको प्रगतिमा कस्तो असर पर्छ ?

२. अरूको कुरा काट्ने कामले बहाई समुदायमा कस्तो असर पर्छ ?

३. कुनै साथीले अरू कसैको दोषबारे कुरा गर्न थाल्यो भने तपाईं के गर्नुहुन्छ ?

४. तलका वाक्यहरूमध्ये कुन ठीक वा बेठीक छन् निर्णय गर्नुहोस् :

क. हामीले कसैको वास्तविक दोषहरूको बारेमा चर्चा
गर्चौं भने त्यो कुरा काटेको ठहरिंदैन ।

ठीक बेठीक

ख. यदि कसैका राम्रा गुणहरू र दोषहरूबारे एकैसाथ चर्चा गर्चौं भने
त्यो कुरा काटेको ठहरिंदैन ।

ग. अर्काको कुरा काट्ने काम हाम्रो समाजमा एउटा चलनजस्तै
भइसकेको छ र यसबाट टाढा रहनको लागि हामी अनुशासित
हुनुपर्छ ।

घ. यदि सुन्ने व्यक्तिले हामीले भनेको कुरा फेरि दोहोर्याउन्न
भन्छ भने अर्काको बारेमा कुरा काटेमा केही हानि छैन ।

ङ. अर्काको कुरा काट्ने काम एकताको सबैभन्दा ठूलो शत्रु हो ।

च. यदि हामीले सधैं अरूको कुरा गर्ने बानी बसाल्यौं भने कुरा काट्ने
बानी पर्न सक्ने खतरा बढ्न सक्छ ।

- छ. कुनै कामको लागि स्थानीय आध्यात्मिक सभामा विभिन्न व्यक्तिको क्षमताबारे छलफल गर्‍यो भने त्यो कुरा काटेको ठहरिन्छ। _____
- ज. जब हामीमा अर्काको कुरा काट्ने इच्छा प्रबल हुन्छ त्यतिखेर हामीले आफ्ना दोषहरूबारे विचार गर्नुपर्छ। _____
- झ. यदि कुनै व्यक्तिले बहाई धर्म वा समुदायलाई हानि हुने काम गरेको हामीले थाहा पायौं भने त्यो कुरा अरू सबै बहाईहरूसँग छलफल गर्नुपर्छ। _____
- ञ. यदि कुनै व्यक्तिले बहाई धर्म वा समुदायलाई हानि हुने काम गरेको हामीले थाहा पायौं भने त्यसको खबर स्थानीय आध्यात्मिक सभालाई मात्र दिनुपर्छ। _____
- ट. विवाहित दम्पतीलै अरूहरूको दोषबारे चर्चा गर्नु गलत होइन किनकि उनीहरू बीच कुनै कुरा गोप्य हुँदैन। _____

तपाईंले भर्खरै पूरा गर्नुभएको पाठ्यक्रमको विशेष उद्देश्य छ। बहाउल्लाह के शिक्षा दिनुहुन्छ भने हरेक व्यक्तिले प्रत्येक बिहान र बेलुका पवित्र लेखनीहरूबाट केही पढ्नुपर्छ। तपाईंको आध्यात्मिक प्रगतिकालागि निकै महत्वपूर्णहुने यस्तो बानी बसाल्न तपाईंले यस पाठ्यक्रमका साथसाथै थालिसक्नु भयो। अब तपाईंले बहाउल्लाहका लेखनीहरू भएको पुस्तक पाउन र प्रत्येक दिन त्यसबाट केही भाग पढ्न खोज्नुहुन्छ होला। पहिलो छनौटका रूपमा “बहाउल्लाहको गूढ वचन” उत्तम हुन्छ।

REFERENCES

1. Baha'u'lla'h, cited in Shoghi Effendi, *The Advent of Divine Justice* (Wilmette: Baha'i Publishing Trust, 1990), pp.24-25
2. *Gleanings from the Writings of Baha'u'lla'h* (Wilmette: Baha'i Publishing Trust, 1994), CXXXIX, p. 305
3. Baha'u'lla'h, *The Hidden Words* (Wilmette: Baha'i Publishing Trust, 1994), Arabic no.31,.11.
4. Ibid., Persian no.5, p.24
5. Ibid., Persian no.69, p. 46
6. 'Abdu'l-Baha', cited in *The Advent of Divine Justice*, p. 26.
7. Ibid.,p.26.
8. *Gleaning from the Writings of Baha'u'lla'h*,CXXXVI,p.297.
9. *Tablets of Baha'u'lla'h Revealed after the Kita'b-i-Aqdas* (Wilmette: Baha'i Publishing Trust, 1997),p.138.
10. *Gleanings from the Writings of Baha'u'lla'h* CXXXVII, pp.298-99..
11. Ibid., CXXXII, p.289.
12. *Will and Testament of 'Abdu'l-Baha'* (Wilmette: Baha'i Publishing Trust, 1991),p.13.
13. *Gleaning from the Writings of Baha'u'lla'h*, V,p.9.
14. *Paris Talks: Address given by 'Abdu'l-Baha' in Paris in 1911-1912* (London: Baha'i Publishing Trust,1995),p.2.
15. Ibid.,p.19.
16. *Gleaning from the Writings of Baha'u'lla'h*, CXXXV, p.265.
17. *The Hidden Words*, Arabic no.27, p.10.
18. Ibid., Persian no.44, p. 37.
19. Ibid., Arabic no.26, p.10.

प्रार्थना

उद्देश्य

दैनिक प्रार्थनाको महत्व बुझ्ने र प्रार्थनाका लागि चाहिने मनस्थितिको विकास गर्ने । पाँचवटा प्रार्थना कण्ठस्थ गरेर तिनको अर्थ बुझ्ने ।

अभ्यास

कम्तीमा पनि दुई जना बहाईसँग भेट गर्ने र उनीहरूसँगै एउटा प्रार्थनाबारे अध्ययन गर्ने ।

खण्ड १

अब्दुल-बहा भन्नुहुन्छ प्रार्थना भनेको “ईश्वरसँगको वार्तालाप” हो । वार्तालाप गर्नुको अर्थ हुन्छ कसैसँग कुराकानी गर्नु; जहिले हामी प्रार्थना गरिराखेका हुन्छौं त्यसबेला हामी ईश्वरसँग कुराकानी गरिराखेका हुन्छौं ।

कुनै मानिस अर्को कसैसँग साँच्चै प्रेम गर्छ भने उसको सबभन्दा ठूलो इच्छा हुन्छ त्यस्तो प्रेम गरिएको व्यक्तिसँग कुराकानी गर्नु हाम्रो प्रार्थना ईश्वरसँगको प्रेमपूर्ण वार्तालाप हुनुपर्छ, जुन ईश्वर हाम्रा सृष्टिकर्ता हुन्, जो एउटै छन् र जो सत्य छन् । प्रार्थनाको समयमा हामी निर्धाहरूले ईश्वरसँग बिन्तीभाउ र याचना गर्न तथा उनीसँग सहायता माग्न सक्छौं । हामीले सधैंभरि के कुरा मनमा राख्नुपर्छ भने प्रार्थना जब एकदम पवित्र हुनपुग्छ तब यसले हामीलाई ईश्वरको भन् नजिक पुग्न र दिव्य सान्निध्य प्राप्त गर्न मद्दत गर्छ ।

यी दुई अनुच्छेदलाई दोहोर्याइ-दोहोर्याइकन पढेर तपाईं तलका प्रश्नहरूको उत्तर दिन सक्नुहुन्छ ?

१. प्रार्थना के हो ?

२. कसैलाई प्रेम गर्ने मानिसको सबभन्दा ठूलो इच्छा के हुन्छ ?

३. त्यसो भए, ईश्वरसँगको हाम्रो वार्तालाप कस्तो हुनुपर्छ ?

४. ‘बिन्तीभाउ’ र ‘याचना’ को अर्थ के हो ?

५. प्रार्थनाको उद्देश्य हामीले जे चाहेको हो त्यही माग्ने मात्रै हो त ?

६. प्रार्थनाका सबभन्दा महत्वपूर्ण असरहरू के-के हुन् ?

७. अब्दुल-बहा को हुनुहुन्छ ?

खण्ड २

मुहम्मदले भन्नुभएको छ प्रार्थना भनेको स्वर्ग र धर्तीका बीच भुन्डिएको सिंढीजस्तै हो जुन सिंढीबाट हामी स्वर्गमा उक्लन सक्छौं ।

लामो अनिवार्य प्रार्थनामा बहाउल्लाहले प्रकट गर्नुभएको छ : “म याचना गर्दछु मेरो प्रार्थनालाई एक आगो बनाइदेऊ जसले ती पर्दाहरूलाई जलाइदिने छ जसले मलाई तिम्रो सौन्दर्यबाट छेकिदिएको छ र त्यसलाई एक बत्ती बनाइदेऊ जसले मलाई तिम्रो सामीप्यको सागरतर्फ डोऱ्याउनेछ ।”^१

१. मुहम्मद को हुनुहुन्छ ?

२. प्रार्थनाका बारे मुहम्मदले के भन्नुभएको छ ?

३. कुन अर्थमा प्रार्थना भनेको सिंढीजस्तै हो ?

४. हामीलाई ईश्वरदेखि छेकेर राख्ने पर्दाहरू के - के हुन् ? तीमध्ये केहीको नाम लेख्नुहोस् ।

५. के प्रार्थना आगोजस्तो हुनसक्छ ? यसले के डढाउँछ ?

६. के प्रार्थना बत्तीजस्तो हुनसक्छ ? यसले हामीलाई कता डोऱ्याउँछ ?

७. के तपाईं प्रार्थनाको प्रकृतिबारे चारवटा वाक्यांश लेख्न सक्नुहुन्छ ?

क. प्रार्थना _____ हो ।

ख. प्रार्थना _____ हो ।

ग. प्रार्थना _____ हो ।

घ. प्रार्थना _____ हो ।

खण्ड ३

तल लेखिएका अब्दुल-बहाका शब्दहरूको अध्ययन गर्नुहोस् र चिन्तन गर्नुहोस् :

“सृष्टि संसारमा प्रार्थनाजस्तो मीठो अरू केही छैन । मानिस प्रार्थनाको स्थितिमा बस्नुपर्छ । प्रार्थना र याचनाको अवस्था सबैभन्दा आशीष प्राप्त अवस्था हो । प्रार्थना भनेको ईश्वरसँगको वार्तालाप हो । सबभन्दा ठूलो उपलब्धि वा मनोहर अवस्था ईश्वर सँगको वार्तालाप नै हो । यसले आध्यात्मिकताको सिर्जना गर्छ, विचारशीलता र दिव्य भावनाहरूको सिर्जना गर्छ, दैवी अधिराज्यबाट नयाँ आकर्षणहरू प्राप्त गर्छ र उच्च बौद्धिक शक्तिको ग्रहणशीलताको विकास गर्छ ।”^२

१. सृष्टि संसारमा सबभन्दा मीठो अवस्था के हो ?

२. “प्रार्थनाको स्थिति” भनेको के हो ?

३. प्रार्थनाले विकास गर्ने केही अवस्थाहरूको उल्लेख गर्नुहोस् ।

खण्ड ४

तल लेखिएका बहाउल्लाहका शब्दहरूको अध्ययन गर्नुहोस् र चिन्तन गर्नुहोस् :

“हे मेरा सेवक, आफूले प्राप्त गरेका ईश्वरका ती श्लोकहरू मधुर रागसित पाठ गर जसरी उनको सान्निध्य प्राप्त गर्नेहरूले तिनको मधुर आलाप गर्दछन् ताकि तिम्रो मधुर लयको मीठासले तिम्रो आफ्नै आत्मालाई प्रदीप्त गराओस् र सारा मानिसका हृदयलाई आकर्षित गराओस् । ईश्वरले प्रकट गरेका श्लोकहरूको जसले आफ्नो कोठाको एकान्तमा पाठ गर्दछ उसको मुखबाट उच्चारण गरेका शब्दहरूको सुवासलाई सर्व-शक्तिमान् प्रभुका दूतहरूले टाढा टाढासम्म फैलाउनेछन्, र प्रत्येक न्यायपरायण मानिसको हृदयलाई स्पन्दित गराउनेछन् । हुनसक्छ, शुरुमा यसको प्रभावबाट ऊ अनभिज्ञ रहला तर ऊमाथि खन्याइएको कृपाको शक्तिले अन्त्यमा उसको आत्मालाई प्रभावित गर्ने नै छ । शक्ति र बुद्धिका स्रोत जो हुनुहुन्छ, उहाँकै इच्छानुसार यसरी नै दैवी प्रकटीकरणका रहस्यहरूलाई निर्दिष्ट गरिएका छन् ।”^३

१. “मधुर रागसित पाठ गर्नु” भनेको के हो ?

२. ईश्वरका श्लोकहरूको पाठ हामीले कसरी गर्नुपर्छ ?

३. हाम्रा मधुर लयको मीठासबाट हाम्रा आत्मामा के प्रभाव पर्छ ?

४. हाम्रा मधुर लयको मीठासबाट सारा मानिसहरूका हृदयमा के प्रभाव पर्छ ?

५. “पाठ गर्नु” को अर्थ के हो ?

६. “फैलाउनुको” अर्थ के हो ?

७. हामीले प्रार्थना गर्दैछौं भन्ने थाहा नपाउने अरू मानिसहरूमा हाम्रा प्रार्थनाको के असर पर्नसक्छ ?

खण्ड ५

हामीलाई थाहा छ कि हामीलाई ईश्वरले सृष्टि गरेका हुन् । उनी सर्वविद्, सर्वज्ञ छन् । हामी के चाहन्छौं र हामीलाई के आवश्यक छ, त्यो उनी जान्दछन् । तब हामीले प्रार्थना गर्नुपर्ने किन ? ईश्वरलाई हाम्रो प्रार्थना चाहिँदैन; तैपनि हाम्रो आत्माको उन्नति हाम्रो प्रार्थनामा भर पर्दछ, किनभने प्रार्थना आत्माको खुराक हो । जब हामी प्रार्थना गर्छौं तब हामी आध्यात्मिक पोषण लिइरहेका हुन्छौं । हामीलाई दिव्य लोकहरूसँग जोड्ने प्रेमको बन्धनमार्फत् हामी ईश्वरको आशीर्वाद पाउँछौं । आध्यात्मिक उपहारहरूको आनन्द लिने र सच्चा सुखको अनुभव गर्ने हाम्रो क्षमतालाई प्रार्थनाले बढाइदिन्छ ।

ईश्वरसम्म पुग्ने बाटो सोभो र साँघुरो छ । अनगिन्ती बाधाहरूले हाम्रो बाटो छेक्न सक्छन् । पक्का, सच्चा र एकनासको याचनाद्वारा हामी त्यस्ता बाधाहरू नाघ्न सक्छौं र यस बाटामा डोरिँदै जान सक्छौं । एकपल्ट डोरिएपछि ईश्वरतर्फ अघि बढ्न र हाम्रा विशिष्ट लक्ष्यलाई आँखाबाट ओभेल गर्न नदिन हामीलाई प्रार्थनाले सघाउँछ । त्यसै कारणले गर्दा हामीले एक नाससँग प्रार्थना गर्नुपर्छ ताकि ईश्वरको प्रेमद्वारा हाम्रा आत्माहरू विकसित तथा बलिया होऊन्, अनि हामीहरू कहिल्यै नाश नहुने सुखको बाटोमा जमेर, नडगमगाइकन हिँड्न सकौं । अब्दुल-बहा भन्नुहुन्छ :

“प्रार्थनाको सर्वोच्च स्थितिमा मानिसहरूले ईश्वर प्रेमको कारण मात्र प्रार्थना गर्दछन्, न कि उनी स्वयं अथवा नरकको डरले वा उपहार अथवा स्वर्ग प्राप्तिको लागि...। जब मानिस कुनै मानवसँग प्रेम गर्दछ तब आफ्नो प्रियतमको नाम उच्चारण नगरिरहन सक्दैन । कसैले ईश्वरलाई प्रेम गर्न थालेपछि उनको नाम उच्चारण नगरिरहन अभ् कति गाह्रो होला...। आध्यात्मिक व्यक्तिले ईश्वरको स्मरणमा बाहेक अरू केहीमा पनि आनन्द पाउँदैन ।”*

“यदि एउटा मित्र अर्कालाई प्रेम गर्दछ भने उसले यो कुरा बताउन खोज्नु स्वाभाविकै होइन त ? उसको प्रेमबारे मित्रलाई थाहा छ भन्ने जान्दा जान्दै पनि यसबारे उसलाई बताउन ऊ चाहँदैन र ?...सत्य हो कि ईश्वर सबैका मनका चाहनाहरू जान्दछन्; तैपनि प्रार्थना गर्ने उद्वेग नैसर्गिक हुन्छ, जुन ईश्वरप्रति मानिसको प्रेमबाट उत्पन्न हुन्छ ।”*

१. हामीले किन प्रार्थना गर्नुपर्छ ?

२. तलका वाक्यहरू पूरा गर्नुहोस् :

प्रार्थनाको _____ मानिसहरूले ईश्वर _____
मात्र _____ गर्दछन्, न कि उनी स्वयं अथवा _____
डरले, वा उपहार अथवा _____ को लागि । जब
_____ कुनै मानवसंग _____ गर्दछ तब आफ्नो _____
को नाम उच्चारण _____ । कसैले _____
लाई _____ गर्न थाले पछि उनको नाम _____ नगरिरहन अझ कति
_____ होला । आध्यात्मिक व्यक्तिले ईश्वरको _____ बाहेक अरु केहीमा पनि
_____ पाउँदैन ।

खण्ड ६

लामो अनिवार्य प्रार्थनाबाट लिइएका तलका बहाउल्लाहका वाणीहरू कण्ठस्थ गर्नुहोस् :

“हे ईश्वर, मेरा ईश्वर ! मेरा आशा तथा कर्महरूलाई नहेर, हैन बरू तिम्रा आज्ञाहरूलाई हेर जसले समस्त स्वर्ग तथा पृथ्वीलाई धारण गरेको छ । तिम्रो अति महान् नामको शपथ, हे तिमी सबै राष्ट्रहरूका प्रभु ! तिमिले जे चाहेका थियौं मैले त्यही चाहेको छु र तिमी जे मन पराउँछौं म त्यही मन पराउँछु ।”^६

“हे मेरा प्रभु ! मेरो प्रार्थनालाई जीवित जलको फोहरा बनाइदेऊ, जसद्वारा म तिम्रो साम्राज्य रहेसम्म बाँचिरहन सकूँ र तिम्रा संसारहरूको प्रत्येक संसारमा तिम्रो नामोच्चारण गर्न सकूँ ।”^७

“तिम्रो नजिकका व्यक्तिहरूको स्तुति तिम्रो सामीप्यको स्वर्गमा पुग्नका लागि वा तिमीप्रति जो आशक्त छन् उनहरूको हृदयका पंक्षीहरूलाई तिम्रो द्वारको संघार प्राप्त गर्न तिमी ज्यादै उच्च छौ । म साक्षी दिन्छु कि तिमी सबै गुणहरू भन्दा चोखो तथा सबै नामहरूभन्दा पवित्र गराइएका छौ । अति उत्कृष्ट, सर्व-गौरवमय ईश्वर तिमीबाहेक अरु कोही छैन ।”^८

खण्ड ७

प्रार्थना गर्दा हामीले हाम्रो सोचाइ ईश्वरमा केन्द्रित गर्नुपर्छ। हामीले संसारका कुराहरू बिर्सनुपर्छ, हाम्रा वरिपरि के भइरहेछ, त्यो पनि बिर्सनुपर्छ र हामी आफैलाई पनि बिर्सनुपर्छ। बहाउल्लाह भन्नुहुन्छ :

“हे ज्योतिका पुत्र ! मलाई बाहेक अरू सबै कुरालाई बिर्सिदेऊ र मेरो आत्मासित आत्मीय सम्बन्ध राख । यही नै मेरो आज्ञाको सार हो, त्यसकारण यसतर्फ उन्मुख होऊ ।”^९

ईश्वरबाहेक सबलाई बिर्सनु सजिलो छैन। प्रयत्न गर्नुपर्छ। यसका लागि ठूलो तिसना चाहिन्छ। हाम्रा प्रार्थनाहरूको सबभन्दा ठूलो प्रभाव तब हुन्छ जब हाम्रा हृदयहरू शुद्ध र हाम्रा आफ्ना कल्पना र चाहनाहरूदेखि मुक्त हुन्छन्।

“तिमी ईश्वरमा भर गर । आफ्नो इच्छालाई त्याग र उनको इच्छामा भर गर, आफ्ना चाहनाहरूलाई पर सार र उनका चाहनाहरूलाई समातिहाल...।”^{१०}

शुद्ध र मीठो एक गिलास दूधको कल्पना गर्नुहोस्। दूधबाट हामी धेरै कुरा बनाउन सक्छौं, जस्तै घिउ, चीज र मखन। तर एक थोपा विष थपिदिने हो भने त्यो दूध प्रदूषित हुन्छ र त्यसको उपयोगिता हराउँछ। त्यो शुद्ध रहँदैन। त्यसलाई हामी कुनै काममा लगाउन सक्दैनौं। मान्छेले आफ्ना जीवनमा हाल्ने विष उसको अहं हो। हाम्रो प्रार्थनाको ठूलो प्रभाव होस् भन्ने हामी चाहन्छौं भने हामीले आफूलाई अहंदेखि मुक्त पार्नुपर्छ।

प्रार्थनाको सच्चा अवस्थामा पुनका लागि चाहिने अर्को धेरै महत्वपूर्ण कुरा हो आस्था। ईश्वरको कृपामा हामीले पूर्णतया विश्वास गर्नुपर्छ र पक्का ठान्नुपर्छ कि हाम्रालागि सबभन्दा राम्रो जे हुन्छ त्यही उनले हामीलाई दिनेछन्। अब्दुल-बहा भन्नुहुन्छ :

“आत्माको प्रभाव हुन्छ; प्रार्थनाको आध्यात्मिक प्रभाव हुन्छ। त्यसैकारण, हामी प्रार्थना गर्दै भन्छौं ‘हे ईश्वर ! यो बिरामीलाई स्वस्थ पारिदेऊ !’ शायद ईश्वरले इच्छा पूरा गरिदिनुहुन्छ होला। कसले प्रार्थना गर्दै छ भन्ने कुरा त्यति जरूरी होला र ? यदि गरिएको प्रार्थना अत्यन्त जरूरी छ भने ईश्वरले प्रत्येक सेवकको प्रार्थनाको जवाफ दिनुहुन्छ। उनको करुणा विशाल छ, असीमित छ। उनले सबै सेवकको प्रार्थना पूरा गरिदिन्छन्। उनले यस बिरूवाको प्रार्थना पनि पूरा गरिदिन्छन्। बिरूवामा यसरी प्रार्थना गर्ने सामर्थ्य छ, ‘हे ईश्वर ! मलाई पानी पठाइदेऊ !’ ईश्वरले यो प्रार्थना पूरा गरिदिनुहुन्छ र बिरूवा बढ्दै जान्छ। ईश्वरले सबैलाई उत्तर दिनुहुन्छ।”^{११}

१. प्रार्थना गर्दा हाम्रो भावना कस्तो हुनुपर्दछ ?

२. प्रार्थना गर्दा हाम्रो विचार कहाँ केन्द्रित हुनुपर्छ ?

३. ईश्वरबाहेक अरू सबथोकलाई हामी कसरी विर्सन सक्छौं ?

४. हाम्रा हृदयहरू व्यर्थका कल्पना र स्वार्थी चाहनाहरूदेखि मुक्त र शुद्ध भएमा हाम्रा प्रार्थनाहरूको के कस्ता प्रभाव हुन्छन् ?

५. हाम्रा प्रार्थनामा हामी कुन आध्यात्मिक गुणहरू माग्न सक्छौं ? तीमध्ये केहीको नाम दिनुहोस् :

६. आस्थासहित प्रार्थना गर्नु किन महत्वपूर्ण हुन्छ ? स्पष्ट गर्नुहोस् ।

७. “ईश्वरको कृपा” भन्नाले के बुझिन्छ ?

८. हामीले प्रार्थना गर्दै जाँदा हाम्रो मन अरू कुरामा लागि रहेमा के हुन सक्छ ?

खण्ड ८

गएका पाठहरूमा हामीले जान्यौं कि प्रार्थना कस्तो हुन्छ, प्रार्थना कसरी गर्ने र प्रार्थना किन गर्ने, यो पनि बुझ्नु महत्वपूर्ण छ कि प्रार्थना बहाउल्लाहको कानून हो र यसको पालना गर्नुपर्छ। हामीले हरेक दिन प्रार्थना गर्नुपर्ने मात्र होइन, कमसेकम बिहान र बेलुका ईश्वरका शब्दहरूको पाठ पनि गर्नेपर्छ। बहाउल्लाह भन्नुहुन्छ:

“प्रत्येक बिहान र बेलुकी ईश्वरका श्लोकहरू पाठ गर। जसले यी श्लोकहरूलाई पाठ गर्दै न उसले ईश्वरको संविदा (इच्छा पत्र) प्रतिको आफ्नो प्रतिज्ञा पूरा नगरेको ठहरिन्छ र जसले आजको युगमा त्यसबाट अर्कोतर्फ लाग्छ उसले अवश्य पनि अनादि कालदेखि ईश्वरबाट विमुख भएको छ। ईश्वरदेखि डर मान, हे मेरा समस्त सेवकहरू हो।”^{१२}

बिहान, राति वा अरू समयमा हामीले पाठ गर्ने प्रार्थनाहरू बाब, बहाउल्लाह र अब्दुल-बहाले प्रकट गर्नुभएका थुप्रै प्रार्थनाहरूमध्येबाट छान्न सकिन्छ। हामीले प्रार्थनामा लगाउने समय र हामीले गर्ने प्रार्थनाहरूको संख्या हाम्रो आवश्यकता र हाम्रो आध्यात्मिक तिर्खामा निर्भर गर्दछ। तैपनि बहाउल्लाहले प्रकट गर्नुभएका अनिवार्य प्रार्थनाहरू तीनवटा छन्। शोधी एफेन्दी भन्नुहुन्छ:

“दैनिक अनिवार्य प्रार्थना तीनवटा छन्। सबैभन्दा छोटो एउटा श्लोक मात्रको छ त्यसलाई चौबीस घण्टाभित्र एकपटक मध्यान्हमा पाठ गर्नुपर्छ। मध्यम प्रार्थनालाई बिहान, दिउँसो र बेलुका गरी दिनभरिमा जम्मा तीन पटक पाठ गर्नुपर्छ। यी तीनवटा प्रार्थनामध्ये लामो प्रार्थना सबभन्दा विस्तृत छ र आफूलाई पाठ गर्न इच्छा लागेको बेला चौबीस घण्टामा एकपटक पाठ गर्नुपर्छ।

धर्मावलम्बीले तीनवटा प्रार्थनामध्ये कुनै पनि एउटा छान्न पूर्णरूपले सक्छ, तर जुनसुकै छाने पनि त्यसलाई तोकिएको निर्देशनअनुसार पाठ गर्नुपर्ने दायित्व भने उसैको हुनेछ।

यी दैनिक अनिवार्य प्रार्थनाहरू साथै अन्य केही तोकिएका प्रार्थनाहरू, जस्तै रोग निवारणको प्रार्थना, अहमदको धर्मपत्रलाई बहाउल्लाहले विशेष शक्ति र महत्व दिनु भएको छ, त्यसैकारण यिनीहरूलाई यस्तैरूपमा स्वीकार्नुपर्छ र धर्मावलम्बीहरूले परम भक्ति र विश्वासकासाथ पाठ गर्नुपर्छ, ताकि तिनीहरूले ईश्वरसँग अझ निकटतम सम्बन्ध स्थापना गर्न सकून् र उनका कानून र सिद्धान्तहरूसँग अझ बढी सम्बद्ध हुन सकून्।”^{१३}

“अनिवार्य प्रार्थनाको सम्बन्धमा ‘बिहान’, ‘दिउँसो’ र बेलुका भन्नाले क्रमशः सूर्योदयदेखि मध्यान्हसम्म, मध्यान्हदेखि सूर्यास्तसम्म र सूर्यास्तदेखि सूर्यास्त भएको दुई घण्टा भित्रको समयलाई जनाउँछ।”^{१४}

१. के बहाईहरू कुनै कुरा चाहिएमा मात्रै प्रार्थना गर्छन् त ?

२. हामी बहाउल्लाहको कानून किन पालना गर्दछौं ?

३. दैनिक कम्तीमा कति पटक प्रार्थना गर्नुपर्छ ?

४. बिहान र बेलुका ईश्वरका श्लोकहरूको पाठ नगर्दा हामीले के गरेको हुन्छ ?

५. “विमुख हुनु” भनेको के हो ?

६. बहाउल्लाहले कतिवटा अनिवार्य प्रार्थनाहरू प्रकट गर्नुभएको छ ?

७. के हामीले तीनैवटा प्रार्थना हरेक दिन गर्नुपर्छ ?

८. हामीले लामो अनिवार्य प्रार्थना छान्यौं भने यसलाई एक दिनमा कतिचोटी गर्नुपर्छ ?

९. मध्यम अनिवार्य प्रार्थना छान्यौं भने यसलाई कति पटक गर्नुपर्छ ?

१०. छोटो अनिवार्य प्रार्थना छान्यौं भने यसलाई कति पटक गर्नुपर्छ ?

११. विशेष शक्ति भएका केही प्रार्थनाहरूको नाम दिनुहोस् ।

१२. छोटो अनिवार्य प्रार्थना कण्ठस्थ सुनाउनुहोस् ।
१३. यस प्रार्थनामा तपाईंले के कुरालाई स्वीकार गर्नुहुन्छ ?

१४. “अनिवार्य” भन्नाले के बुझिन्छ ?

खण्ड ९

हामीले जान्यौं कि बहाउल्लाहले प्रार्थनालाई यस युगको कानून बनाउनु भएको छ र जब हामी प्रार्थना गर्छौं तब हामी ईश्वरको संविदाप्रति इमान्दार बन्छौं । हामी यो पनि जान्दछौं कि बहाउल्लाहले हामीहरूलाई सबै अवसरहरूका लागि प्रार्थनाहरू दिनुभएको छ र तीमध्ये केहीमा उहाँ आफैले विशेष शक्ति थपिदिनुभएको छ । अनिवार्य प्रार्थनाहरू तीमध्येका हुन् । यी अनिवार्य प्रार्थनाहरू, हामी एकलै भएको बेला, ईश्वरसँग वार्ता गरिरहँदा भनिन्छन् । अरू प्रार्थनाहरू एकलै हुँदा वा अरूसँग हुँदा समेत गर्न सकिन्छ । हामीले के कुरा ध्यानमा राख्नुपर्छ भने बहाई धर्ममा त्यस्ता सामूहिक प्रार्थनाहरू छैनन् जसमा एकजनाले एउटा श्लोक पाठ गर्छ र अरूले त्यसको उत्तर दिन्छन् । यसमा एउटै अपवाद हो दिवंगतका लागि गरिने प्रार्थना ।

प्रार्थना गर्दा हामी हाम्रो विचार र आफ्नो अन्तरतम सत्वलाई ईश्वरमा केन्द्रित गर्दछौं । प्रार्थना शुरु गर्नुभन्दा अघि हामीले एकछिन पर्खेर हाम्रो मनलाई यस संसारका कुराहरूदेखि सफा पार्न प्रयास गर्नुपर्छ । यो उद्देश्य हासिल गर्न कोही-कोही अति महान् नाम मनमनै जप गर्दछन् । प्रार्थना सिद्धिए पछि हामीले आफूले भर्खर पढेका शब्दहरूको मनन गर्नुपर्छ, भट्ट अर्को काममा लागिहाल्नु हुँदैन । प्रार्थना एकलै गरौं वा अरूसँगै बसेर, जुनसुकै अवस्थामा पनि यसै गर्नुपर्छ । अरू कसैले प्रार्थना गर्दा हामीलाई अनुभव हुन्छ कि मानौं हामी आफै प्रार्थना गर्दैछौं । अर्काले बोलेका शब्दहरूलाई हामीले ध्यान दिएर सुन्नुपर्छ र प्रार्थनामय मनस्थिति राख्नुपर्छ ।

१. हरेक दिन प्रार्थना गर्दा हामी केप्रति इमान्दार बन्छौं ?

२. बहाउल्लाहले कस्ता प्रार्थनाहरू प्रकट गर्नुभएको छ ?

३. अनिवार्य प्रार्थनाहरू कतिवटा छन् ?

४. के हामी अनिवार्य प्रार्थनाहरूको पाठ बैठकमा गर्न सक्छौं ?

५. प्रार्थना गर्नुअघि हामीले के गर्नुपर्छ ?

६. प्रार्थना सकेपछि हामीले के गर्नुपर्छ ?

७. बैठकमा अर्कोजना प्रार्थना गर्दैछ भने हाम्रो मनस्थिति कस्तो हुनुपर्छ ?

८. बैठकमा अरू कसैले प्रार्थना गर्दैछ भने हामीले के सोच्दै गर्नुपर्छ ?

९. अर्को व्यक्तिले प्रार्थना गरिरहेको बेला हामीले आफूले पढ्नुपर्ने कुरा प्रार्थनाको पुस्तकमा खोज्दै गर्नु ठीक हुन्छ ?

१०. हामीले प्रार्थना गर्दाको बखत, खास गरेर बैठकमा, देखाउनुपर्ने आदरपूर्ण व्यवहार बारे केही वर्णन गर्नुहोस् ।

REFERENCES

1. *Baha'u'lla'h, Baha'i' Prayers : A Selection of Prayers Revealed by Baha'u'lla'h, the Ba'b, and 'Abdu'l-Baha'* (Wilmette: Baha'i' Publishing Trust, 1993), p.8.
2. Words of 'Abdul-Baha' cited in *Star of the West*, vol. VIII, no.4 (17 May 1917; p.41.
3. *Gleanings from the Writings of Baha'u'lla'h* (Wilmette: Baha'i' Publishing Trust, 1994), CXXXVI,p.295.
4. 'Abdul-Baha', cited in *Spiritual Foundation : Prayer, Meditation and Devotional Attitude*, comp. the Research Department of the Universal House of justice (Wilmette: Baha'i' Publishing Trust, 1980), no. 35. p 12.
5. Ibid., no.34, p.12.
6. Baha'u'lla'h, *Baha'i' Prayers* , pp.8-9.
7. Ibid.,p.9.
8. Ibid.,p.12.
9. Baha'u'lla'h, *The Hidden Words*, (Wilmette: Baha'i' Publishing Trust, 1994), Arabic no.16. p.8.
10. *Selections from the Writings of 'Abdu'l-Baha'* (Wilmette: Baha'i' Publishing Trust, 1997), no.38, p. 85.
11. *The Promulgation of Universal Peace : Talks Delivered by 'Abdu'l-Baha' during His visit to the United States and Canada in 1912* (Wilmette: Baha'i' Publishing Trust, 1995), p. 246.
12. Baha'u'lla'h, *The Kita'b-i-Aqdas : The Most Holy Book* (Wilmette: Baha'i' Publishing Trust, 1993), p. 73.
13. Shoghi Effendi, *Principle of Baha'i' Administration* (London Baha'i' Publishing Trust, 1973), p.7.

जीवन र मृत्यु

उद्देश्य

यस संसारमा परिवर्तनको क्रम र अवसर जीवन होइन र जीवनको सच्चा महत्व आत्माको विकासमा निहित हुन्छ भन्ने कुरा बुझ्ने । सच्चा जीवन अर्थात् आत्माको जीवन, एउटा छोटो अवधिका लागि मात्र यस जगत्मा आउँछ, र ईश्वरका अन्य जगत्हरूमा अनन्तसम्म चलिरहन्छ ।

खण्ड १

आत्माको उद्गमस्थल ईश्वरका आध्यात्मिक जगत्हरूमा हुन्छ। यो पदार्थ र भौतिक जगत्भन्दा उच्च छ। व्यक्तिको प्रारम्भ तब हुन्छ जब आध्यात्मिक जगत्हरूबाट आएको आत्मा गर्भधारणको बेला भ्रूणसँग मेल हुन्छ। तर यो भौतिक जोडाइ होइन; आत्मा शरीरभित्र पस्ने वा त्यहाँबाट बाहिर निस्कने होइन, न त यसले कुनै ठाउँ नै ओगट्छ। आत्मा भौतिक जगत्को तत्व होइन र यसको शरीरसँगको सम्बन्ध त्यस्तै हो जस्तो प्रकाशलाई प्रतिबिम्बित गर्ने ऐनासँग प्रकाशको हुन्छ। ऐनामा देखिने प्रकाश ऐनाभित्र हुँदैन; यो कुनै बाह्य स्रोतबाट आउँछ। त्यस्तै, आत्मा शरीर भित्र हुँदैन; तर, यसको र शरीरको एक विशेष सम्बन्ध हुन्छ र ती दुवै मिलेर एउटा मनुष्य बन्दछ।

१. माथिको अनुच्छेदअनुसार तलका भनाइहरू ठीक वा बेठीक के छन् पत्ता लगाउनुहोस् ?

क.	आत्माको उद्गमस्थल ईश्वरका आध्यात्मिक जगत्हरूमा हुन्छ।	ठीक	बेठीक
ख.	व्यक्तिको प्रारम्भ तब हुन्छ जब आत्माको भ्रूणसँग मेल हुन्छ।	_____	_____
ग.	आत्मा भौतिक जगत्को तत्व हो।	_____	_____
घ.	आत्मा शरीरभित्र हुन्छ।	_____	_____
ङ.	आत्मा र शरीर दुवै मिलेर एक मनुष्य बन्दछ।	_____	_____
च.	आत्मा भौतिक जगत्भन्दा उच्च हुन्छ।	_____	_____
छ.	आत्मा र शरीरबीचको सम्बन्ध प्रकाश र प्रकाशलाई प्रतिबिम्बित गर्ने ऐनाबीचको सम्बन्धजस्तै हो।	_____	_____

२. यस अनुच्छेदको तात्पर्य हो :

क.	जब व्यक्ति यस जगत्मा जन्मन्छ, तब वास्तविक जीवन शुरु हुन्छ।	ठीक	बेठीक
ख.	भौतिक अस्तित्व ईश्वरका अन्य जगत्हरूमा पनि रहिरहन्छ।	_____	_____
ग.	शरीर नै आत्माको स्वामी हो।	_____	_____
घ.	दिनदिनै हामीलाई आइपर्ने कुराहरूले नै जीवन बन्दछ।	_____	_____

३. प्रश्नहरू :

क. आत्मा कहाँबाट उत्पन्न हुन्छ ?

ख. व्यक्तिको शुरुवात कहिले हुन्छ ?

ग. मनुष्य केवाट बन्छ ?

घ. आत्मा कुन जगत्हरूको तत्व हो ?

खण्ड २

आत्मा र शरीरबीच एक अत्यन्त विशिष्ट खालको सम्बन्ध हुन्छ र ती दुवै मिलेर मनुष्य बन्दछ। यो सम्बन्ध मर्त्य जीवनभरि मात्र रहन्छ। जब यो सिद्धिन्छ, ती दुवै आ-आफ्ना उद्गमस्थलमा फर्केर जान्छन्। शरीर माटोको जगत्मा फर्कन्छ र आत्मा ईश्वरका आध्यात्मिक जगत्हरूमा फर्कन्छ। आध्यात्मिक संसार बाट उत्पन्न भएको हुनाले, ईश्वरको सादृश्य र सारूप्यमा सृष्टि भएको हुनाले र दिव्य गुणहरू एवं स्वर्गलौकिक विशेषताहरू प्राप्त गर्न समर्थ भएको हुनाले आत्मा शरीरबाट छुट्टिएपछि पनि अनन्तसम्म प्रगति गर्दै जान्छ।

१. प्रश्नहरू :

क. आत्मा र शरीरबीचको सम्बन्ध कतिसम्म रहन्छ ?

ख. मृत्युपछि शरीर कहाँ जान्छ ?

ग. मृत्युपछि आत्मा कहाँ जान्छ ?

घ. आत्मा कहिलेसम्म प्रगति गर्दै जान्छ ?

ङ. आत्मा र शरीरमध्ये कुन बढी महत्वपूर्ण हुन्छ ?

च. आत्मा कहाँबाट आउँछ ?

छ. मानिसको कुन भाग ईश्वरको सादृश्य र सारूप्यमा सृष्टि गरिएको हो ?

ज. हामी मरेपछि हाम्रो जीवन कसरी फेरिन्छ ?

झ. जीवन कहिले सिद्धिन्छ ?

ञ. हामी मरेपछि शरीर आत्माबीचको सम्बन्धलाई के हुन्छ ?

२.	यस अनुच्छेदको तात्पर्य हो :	ठीक	बेठीक
क.	मृत्यु भनेको एक दण्ड हो ।	_____	_____
ख.	हाम्रो शरीर ईश्वरको सादृश्य र सारूप्यमा बनाइएको हो ।	_____	_____
ग.	शरीर आत्माबीचको सम्बन्ध एक मर्त्य जीवनभरि मात्र रहन्छ ।	_____	_____
घ.	शरीर दिव्य विशेषताहरू प्राप्त गर्न सक्षम हुन्छ ।	_____	_____
ङ.	आत्माले सर्वदा प्रगति गरिरहनेछ ।	_____	_____
च.	मृत्यु भनेको जीवनको अन्त्य हो ।	_____	_____
छ.	मरेपछि हाम्रो शरीर फेरि उठ्नेछ ।	_____	_____
ज.	मरणमा हाम्रो आत्मालाई यस जगत्मा रहँदाको बेलामा भन्दा बढी स्वतन्त्रता हुन्छ ।	_____	_____
झ.	मृत्युसँगै जीवन सिद्धिन्छ ।	_____	_____
ञ.	हामीले मृत्युको डर मान्नुपर्छ ।	_____	_____

खण्ड ३

बहाउल्लाह भन्नुहुन्छ :

“र अब, मानव-आत्मा र मृत्यु उपरान्त उसको अस्तित्वबारे तपाईंको प्रश्नको सम्बन्धमा : यो कुरा साँचो हो भनेर जान्नुहोस् कि शरीरबाट अलग भएपछि ईश्वरमा लीन नभइञ्जेलसम्म आत्माको प्रगति भइरहन्छ । उसको स्थिति र अवस्थामा युग तथा शताब्दीहरूको परिवर्तन र यस लोकमा हुने परिवर्तनको क्रम र अवसरहरूले कुनै प्रभाव पार्न सक्दैन । जबसम्म ईश्वरको अधिराज्य, उनको सार्वभौमसत्ता, उनको साम्राज्य र शक्ति रहरहन्छ तबसम्म यो रहरहनेछ । यसले प्रभुको चिन्ह र उनका विशेषताहरूलाई प्रकट गर्दछ र उनको प्रेमपूर्ण कृपा र अनुग्रहलाई प्रदर्शित गर्दछ ।”^१

१. प्रश्नहरू :

क. शरीर र आत्मा अलग हुनु भनेको के हो ?

ख. आत्माको कहिलेसम्म प्रगति भइरहन्छ ?

ग. आत्माले अर्को जगत्मा प्रकट गर्ने चिन्ह र विशेषताहरू के-के हुन् ?

घ. यसले केलाई प्रदर्शित गर्नेछ ?

ड. के मृत्युपछि आत्मा जीवित रहिरहन्छ ?

२.	बहाउल्लाहका यी शब्दहरूको तात्पर्य हो ।	ठीक	बेठीक
क.	आत्मा ईश्वरमा लीन हुनेछ ।	_____	_____
ख.	मृत्युपछि समेत यस लोकका परिवर्तनहरूले आत्माको अवस्थामा प्रभाव पर्नेछ ।	_____	_____
ग.	ईश्वरको अधिराज्य सर्वदा रहिरहनेछ ।	_____	_____
घ.	प्रेमपूर्ण कृपा र अनुग्रहजस्ता ईश्वरका विशेषताहरूलाई प्रकट गर्न आत्मा समर्थ हुन्छ ।	_____	_____
ड.	आत्माको स्थिति यस जगत्मा हुँदा भन्दा मृत्युपछि अभि उच्च हुन्छ ।	_____	_____

खण्ड ४

बहाउल्लाह भन्नुहुन्छ :

“तिमी के बुझ्नु भन्ने सुन्न सक्ने प्रत्येक कानले, त्यसलाई शुद्ध र चोखो राखिएमा, जहिले पनि र जतासुकैबाट पनि त्यो आवाज अवश्य सुन्दछ जसले यी पावन शब्दहरू उच्चारण गर्दछ : ‘निःसन्देह, हामी ईश्वरकै हौं र उनीमै हामी फिर्ता हुनेछौं ।’ मानिसको भौतिक मृत्यु र उसको फिर्ती बारेका रहस्यहरू खोलिएका छैनन् र अभै पढिएका छैनन् । ईश्वरको औचित्यपरायणताको शपथ ! तिनीहरूलाई प्रकट गरेको भए तिनले यस्तो भय र दुःख उत्पन्न गर्ने थिए कि कोही त नष्ट हुन्थे भने अरू यति प्रसन्नताले भरिने थिए कि उनीहरू मृत्युको चाहना गर्ने थिए र आफ्नो अन्त्य चाँडो गराइ माग्दै एकमात्र सत्य ईश्वरसँग अदम्य उत्कण्ठासहित अनुनय गर्ने थिए ।

“मृत्युले प्रत्येक सच्चा अनुयायीलाई त्यस्तो पेय दिन्छ जुन वास्तवमा जीवन नै हो । यसले आनन्द दिन्छ, र यो प्रसन्नताको सम्वाहक हो । यसले अनन्त जीवनको उपहार दिन्छ ।

“जसले मानिसका सांसारिक अस्तित्वको फल चाहेका छन्, जुन भनेको एकमात्र सत्य ईश्वरलाई, उनका महिमाको जय होस्, मान्नु हो, तिनीहरूको यसपछिको जीवन कस्तो हुन्छ भने त्यसको वर्णन गर्न हामी सक्दैनौं । यस बारेको ज्ञान छ त फगत ईश्वरसँगै, जो सम्पूर्ण जगत्हरूका स्वामी हुन् ।”^२

१. ठीक वा बेठीक चिन्ह लगाउनुहोस् :	ठीक	बेठीक
क. मानिसको आत्मा ईश्वरबाट आउँछ र उनमै फर्कनेछ ।	_____	_____
ख. मानिसको भौतिक मृत्यु एक रहस्य हो ।	_____	_____
ग. मृत्युका रहस्यहरू प्रकट गरिएका भए हरेक व्यक्तिमा भय भरिने थियो ।	_____	_____
घ. तिनीहरू प्रकट गरिएको भए हरेक व्यक्तिले मृत्युको चाहना गर्ने थिए ।	_____	_____
ङ. सच्चा अनुयायीका लागि मृत्यु नै जीवन हो ।	_____	_____
च. मृत्युपछिको जीवनबारे सबै ज्ञान ईश्वरसँगै छ ।	_____	_____
छ. मृत्यु प्रसन्नताको सम्वाहक हो ।	_____	_____
ज. मृत्युका रहस्यहरू प्रकट गरिएका छन् र ती सबैले पढेका छन् ।	_____	_____
झ. मृत्युपछिको जीवनबारे जान्नु हामी सबैका लागि महत्वपूर्ण छ ।	_____	_____

२. खाली ठाउँ भर्नुहोस् :

- क. मृत्युका रहस्यहरू _____
- ख. तिनीहरू प्रकट गरिएका भए तिनले _____
- ग. जो संविदामा पक्का छैनन् उनीहरूले _____
- घ. जो संविदामा पक्का छन् उनीहरू यति _____
भरिने थिए कि उनीहरू मृत्युको लागि _____ ।

खण्ड ५

बहाउल्लाह भन्नुहुन्छ :

“मानिसको सिर्जना गर्नमा ईश्वरको उद्देश्य उसलाई आफ्ना स्रष्टाबारे जान्न र उनको सामीप्य प्राप्त गर्न समर्थ बनाउने हो । सम्पूर्ण स्वर्गिक ग्रन्थहरू तथा दिव्यरूपले प्रकटित गहन लेखहरू यस उदात्त ध्येय, सर्वोच्च लक्ष्यको निर्विवाद साक्ष्य दिन्छन् । जो जसले दिव्य मार्गदर्शनका दिवा स्रोतलाई बुझेको छ र उनको (ईश्वरको) पावन परिसरमा प्रवेश गरेको छ ऊ ईश्वरको सामीप्यमा पुगेको हो र उनको सान्निध्य पाएको हो, जुन सान्निध्य नै वास्तविक वैकुण्ठ हो र स्वर्गका भव्यतम हवेलीहरू त यसका चिन्ह मात्रै हुन्...। जो जसले उनलाई बुझ्न सकेको छैन उसले आफूलाई एकलोपनको दुर्गतिमा पर्ने गरी अभिशप्त गर्दछ, यस्तो एकलोपन अर्थोक केही होइन केवल विराट् शून्य हो र सबभन्दा गहिरो पातालका तापको सार हो । यस्तो हुन्छ उसको दुर्भाग्य, भलै बाहिरबाट हेर्दा ऊ धर्तीका भव्यतम आसनहरू ओगट्ला र यसका उच्चतम सिंहासनमा विराजमान होला ।”^३

१. प्रश्नहरू :

क. मानिसको सिर्जना गर्नमा ईश्वरको उद्देश्य के थियो ?

ख. के यो उद्देश्य युग-युगमा परिवर्तन हुन्छ ?

ग. कुन ग्रन्थहरूले यस उद्देश्यको पुष्टि गर्दछन् ?

घ. “दिव्य मार्गदर्शनका दिवास्रोत” भनेको के हो ?

ङ. “दिव्य मार्गदर्शनका दिवास्रोत” लाई बुझेपछि हामी कसको सामीप्यमा पुग्छौं ?

च. “वास्तविक वैकुण्ठ” के हो ?

छ. “दिव्य मार्ग दर्शनका दिवास्रोत” लाई बुझेनौ भने हामीलाई के हुन्छ ?

ज. “विराट् शून्य” र “सबभन्दा गहिरो पातालको ताप” ले कुन अवस्थालाई जनाउँछ ?

खण्ड ६

अब्दुल-बहा भन्नुहुन्छ :

“आफ्नो मनुष्य जीवनको प्रारम्भमा मानिस गर्भाशयको लोकमा भ्रूणावस्थामा थियो । त्यहाँ हुँदा उसले मानवीय अस्तित्वको यथार्थका लागि चाहिने क्षमता र वरदान प्राप्त गर्‍यो । यस जीवनका लागि आवश्यक शक्ति र सामर्थ्यहरू उसमाथि त्यसै साँघुरो अवस्थामै प्रदान गरिएको थियो । यस लोकमा उसलाई आँखा चाहिन्थ्यो; पछि मात्रै प्रयोग हुने त्यो कुरा उसले पहिले नै पायो । उसलाई कान चाहिन्थ्यो; उसले त्यो उहाँ हुँदै पायो, उसको नयाँ जीवनका लागि तयारीका रूपमा । यस जीवनका लागि आवश्यक शक्तिहरू उसलाई गर्भभित्र हुँदैमा प्रदान गरिएका थिए ।

“त्यसैले, यस जीवनमा उसले आगामी जीवनका लागि आफ्नो तयारी गर्नुपर्छ । पर-लोकको अधिराज्यमा उसलाई जे चाहिन्छ त्यो यहीं प्राप्त गर्नुपर्दछ । गर्भावस्थाको लोकमा हुँदा जसरी उसले अस्तित्वको यस लोकका खातिर आवश्यक शक्तिहरू प्राप्त गर्दै आफ्नो तयारी गरेको थियो, त्यसैगरी दिव्य जीवनका लागि नभई नहुने शक्तिहरू यसै जगत्मा हुँदै राम्ररी आर्जन गरिसक्नुपर्छ ।”^x

१. ठीक वा बेठीक छुट्ट्याउनुहोस् :

क.	हामीलाई यस लोकमा चाहिने क्षमता र वरदानहरू हामीले गर्भावस्थामा नै पाएका हौं ।	ठीक	बेठीक
ख.	गर्भावस्थामा मानिसको अवस्था सिमित थिएन ।	_____	_____
ग.	यस जीवनमा चाहिने शक्ति र सामर्थ्य उसलाई गर्भावस्थामै प्रदान गरिएको थियो ।	_____	_____
घ.	आगामी जीवनका लागि आफूलाई तयार पार्न आवश्यक छैन ।	_____	_____
ङ.	अधिराज्यको लोकमा हामीलाई चाहिने कुरा त्यही पाउन सकिन्छ ।	_____	_____
च.	यस जीवनको उद्देश्य आगामी जीवनका लागि चाहिने शक्ति र सामर्थ्य प्राप्त गर्नु हो ।	_____	_____
छ.	सच्चा जीवन तब शुरु हुन्छ जब मरेर दिव्य अधिराज्यमा गइन्छ ।	_____	_____
ज.	सच्चा जीवन भनेको आत्माको जीवन हो ।	_____	_____
झ.	सच्चा जीवन यसै लोकमा शुरु हुन्छ र शारीरिक मृत्यु पछि पनि रहिरहन्छ ।	_____	_____

२. प्रश्नहरू :

क. मानिसले आफ्नो जीवन कसरी शुरू गर्छ ? _____

ख. उसका क्षमता र वरदानहरू उसले कहाँ प्राप्त गर्छ ? _____

ग. मानिसलाई यस जीवनमा चाहिने ती कुराहरू के-के हुन् जो उसलाई गर्भावस्थाको लोकमै हुँदा प्रदान गरिएका छन् ? _____

३. मृत्युपछिको जीवनका लागि यहीं प्राप्त गरिसक्नुपर्ने वरदानहरू के-के हुन् ?

खण्ड ७

बहाउल्लाह भन्नुहुन्छ :

“आजको दिनमा मानिसको सबैभन्दा पूरा कर्तव्य कृपाको बाढीको त्यो अंश प्राप्त गर्नु हो जुन ईश्वरले उसको लागि बहाउनुभएको छ । त्यसैकारण कसैले पनि भाँडो ठूलो अथवा सानो भएको कुरामा विरोध नगरोस् । कसैको भाग मानिसको हत्केलामा अड्ला, कसैको भागले एउटा प्याला भरिएला र कसैको भागले एउटा पाथी नै भरिएला ।”^५

१. प्रश्नहरू :

क. तपाईंले ईश्वरबाट प्राप्त गरेका केही आशीर्वादहरूको नाम दिनुहोस् ।

ख. मानिस कसरी ईश्वरको कृपाबाट आफ्नो अंश नलिई रहन्छ, त्यसका उदाहरणहरू दिनुहोस् ।

ग. हामीले हाम्रो भाँडो “ठूलो छ वा सानो छ” भन्ने चिन्ता किन लिनुहुँदैन ?

२. ठीक वा बेठीक छुट्याउनुहोस् :

क.	ईश्वरलाई जान्ने क्षमता केवल ठूला दार्शनिकहरूसँग मात्रै हुन्छ ।	ठीक	बेठीक
ख.	ईश्वरको सेवा गर्न, हामीले आफ्ना कमजोरीहरू विर्सेर उनमा विश्वास गर्नुपर्छ ।	_____	_____
घ.	ईश्वरले हामीलाई दिएका कुराको विकास हामीले यस संसारमै गरेनौं भने, हामी आगामी संसारमा पुग्दा हाम्रा आत्माहरू कमजोर हुनेछन् ।	_____	_____

खण्ड ८

बहाउल्लाह भन्नुहुन्छ :

“तिमीले मलाई आत्माको प्रकृतिबारे सोधेका छौ । स्पष्ट जान कि आत्मा भनेको ईश्वरको एक चिन्ह हो, एउटा अलौकिक रत्न जसको वास्तविकता सबभन्दा विद्वान् व्यक्तिले पनि बुझ्न सकेको छैन र जसको रहस्य जतिसुकै तीखो बुद्धिले पनि खोलौंला भन्ने आशा गर्न सक्तैन । सृष्टि गरेका वस्तुहरूमध्ये यो पहिलो हो जसले आफ्ना स्रष्टाको सर्वोत्कृष्टताको घोषणा गर्दछ, उनको गरिमालाई चिन्ने, उनको सत्यमा लिप्त रहने तथा उनका सामुन्ने भक्तिपूर्वक नतमस्तक रहनेमा यो पहिलो हो । यो ईश्वरप्रति आस्थावान् भयो भने यसले उनको ज्योतिलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ र आखिरमा उनमै फर्केर जान्छ । तर, यदि आफ्ना रचयिताप्रतिका भक्तिमा असफल भयो भने यो अहम् र मोहको शिकार बन्छ र आखिरमा तिनीहरूकै भासमा गाडिन्छ ।”^६

१. खाली ठाउँ भर्नुहोस् :

- क. आत्मा ईश्वरको एक _____ हो ।
- ख. _____ एउटा अलौकिक रत्न हो ।
- ग. आफ्ना स्रष्टाको सर्वोत्कृष्टताको घोषणा गर्नेमा पहिलो _____ नै हो ।
- घ. आत्मा _____ भयो भने यो ईश्वरमै फर्कनेछ ।
- ङ. आत्मा यदि _____ भयो भने यो अहम् र मोहको शिकार बनेछ ।
- च. आत्मा यदि अहंको शिकार भयो भने यो _____ को भासमा गाडिइन्छ ।
- छ. आत्मा यदि _____ भयो भने यसले ईश्वरको ज्योतिलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ ।

२.	ठीक वा बेठीक छुटचाउनुहोस् :	ठीक	बेठीक
	क. “खोलुनु” भनेको पत्ता लगाउनु हो ।	_____	_____
	ख. सृष्टि गरिएका वस्तुहरूमध्ये ईश्वरलाई चिन्नेहरूमा पहिलो मस्तिष्क हो ।	_____	_____
	ग. तीखो भनेको चलाख हो ।	_____	_____
	घ. विद्वान् मान्छेले आत्माको रहस्य बुझ्दछ ।	_____	_____
	ङ. आत्माको विषयमा ध्यान गर्नु आवश्यक छैन किनभने अखिर हामी कहिल्यै पनि यसलाई बुझ्न सक्नेछैनौं ।	_____	_____

खण्ड ९

बहाउल्लाह भन्नुहुन्छ :

“तिमीहरू ठीक त्यो पंक्षीजस्तै छौ जुन आफ्ना बलिया पखेटाहरूको जम्मै शक्ति लगाएर एवं पूर्ण तथा आनन्दमय विश्वासका साथ स्वर्गलोकको विशालतामा कावा खान्छ, तर आफ्नो भोक मेट्ने बाध्यताले मोहबश तल धर्तीको पानी र माटोतिर फर्किन्छ र त्यसका चाहनाको जालमा फस्नाले आफू जहाँबाट आएको हो त्यसै दुनियाँतर्फ पुनः उडान शुरु गर्न अशक्त भएको पाउँछ । आफ्ना विकारयुक्त पखेटाहरूलाई थिच्ने बोझ भट्कारेर फाल्न अशक्त भएर त्यो पंक्षी, जो यसअघि स्वर्गको बासिन्दा थियो, अब धूलामा आफ्नो वासस्थान खोज्न बाध्य हुन्छ । तसर्थ, हे मेरा सेवकहरू हो, पथभ्रष्टता र बृथामोहको माटाले आफ्ना पखेटाहरू नबिडुल्याऊ र ईर्ष्या एवं घृणाको धूलोले विकारयुक्त हुने गरी तिनलाई दुःख नदेऊ ताकि मेरा दिव्य ज्ञानको स्वर्गलोकमा कावा खान तिमीलाई अवरोध नहोस् ।”^{११}

१. खाली ठाउँ भर्नुहोस् :

- क. यस उद्धरणमा बहाउल्लाहले इङ्कित गर्नुभएको पंक्षी भनेको मान्छेको _____ हो ।
- ख. त्यो पंक्षी _____ बासिन्दा हो ।
- ग. त्यो पंक्षी अब आफ्नो वासस्थान _____ मा खोज्न बाध्य छ ।

२. प्रश्नहरू :

- क. आत्माका “पखेटाहरू” कसरी “विकारयुक्त” हुन्छन् ? _____
- _____
- _____
- ख. जुन बोझहरू “धर्तीका पानी र माटो” जस्ता हुन् तिनको वर्णन गर्नुहोस् ।
- _____
- _____
- _____

ग. दिव्य ज्ञानको स्वर्गमा पुनः कावा खानाबाट हामीलाई बाधा गर्न सक्ने के हो ?

घ. दिव्य ज्ञानको स्वर्गमा कावा खानाबाट हामीलाई बाधा गर्ने कुराहरूका केही उदाहरणहरू दिनुहोस् ।

ङ. आत्माले आफ्नो स्वर्गलौकिक घरको सट्टामा यस लोकको धूलो किन रोन्छ ?

खण्ड १०

बहाउल्लाह भन्नुहुन्छ :

“पृथ्वी, त्यहाँ बाँच्ने र त्यसमाथि विचरण गर्ने सारा जीवहरूको सृष्टि गरेपछि उनले (ईश्वरले), आफ्नो अप्रतिहत एवं सम्प्रभु इच्छाद्वारा, उनलाई प्रेम गर्ने र उनलाई चिन्ने अनौठो श्रेष्ठता र योग्यता मानिसलाई प्रदान गर्ने निर्णय गरे । यो एउटा यस्तो योग्यता हो जसलाई सारा सृष्टिको प्रमुख उद्देश्य र सृष्टिको प्रेरणाश्रोतको रूपमा हेरिनु पर्दछ...। उनले हरेक सिर्जित वस्तुको अन्तरतम यथार्थलाई आफ्ना नामहरूमध्येको एउटा नामको ज्योतिले सिँगारेका छन् र त्यसलाई आफ्ना गुणहरूमध्येको एउटा गुणको गौरवको प्रापक बनाएका छन् । तर मानिसको यथार्थलाई भने उनले आफ्ना सारा नाम र गुणहरूको चमकद्वारा आलोकित गराएका छन् र आफ्नै व्यक्तित्वलाई प्रतिबिम्बित गर्ने ऐना बनाएका छन् । समस्त सिर्जित वस्तुहरूमध्ये मानिसलाई मात्र यति महान् दया र यति टिकाउ कृपा प्रदान गरिएको छ ।”^५

१. निम्न लिखित प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् र खाली ठाउँमा भर्नुहोस् :

क. मानिसउपर ईश्वरले कुन खास विशिष्टता प्रदान गरेका छन् ?

ख. ईश्वरका गुणहरूमध्ये केहीको उल्लेख गर्नुहोस् ।

ग. हरेक वस्तुको यथार्थलाई ईश्वरले आफ्ना _____
ज्योतिले सिँगारेका छन् र त्यसलाई आफ्ना गुणहरूमध्येको एउटा _____

घ. मान्छेको यथार्थलाई भने उनले _____ को चमकद्वारा आलोकित
गराएका छन् र आफ्नै _____ बनाएका छन् ।

ङ. मान्छेका आत्मामा प्रतिबिम्बित ईश्वरका गुणहरूमध्ये केहीको उल्लेख गर्नुहोस् ।

च. यी गुणहरूलाई कसरी प्रदर्शित गर्न सकिन्छ ?

छ. मान्छे कुन विशेष कृपाका लागि छानिएको छ ?

२. पछिल्ला दुईवटा उद्धरणका आधारमा ठीक वा बेठीक छुट्याउनुहोस् :

क.	सांसारिक आशक्तिहरूले हाम्रो आध्यात्मिक प्रगति अवरूद्ध गर्दछन् ।	ठीक	बेठीक
ख.	हाम्रा मोह र चाहनाहरू ईश्वरको अधिराज्यतर्फ हाम्रो उडानमा बाधा गर्ने अवरोधहरू होइनन् ।	_____	_____
ग.	यस संसारका वस्तुहरूप्रति आफूलाई अनाशक्त बनाएर हामी ती बोभहरूदेखि छुटकारा पाउन सक्छौं जसले हामीलाई ईश्वरका समीप पुग्नबाट छेक्छन् ।	_____	_____
घ.	आत्माको घर भनेको धूलो हो ।	_____	_____
ङ.	ईर्ष्या, घृणा र द्वेष आत्माको प्रगतिमा बोभ होइनन् ।	_____	_____
च.	ईश्वरको इच्छालाई केहीले पनि अवरोध गर्न सक्दैन ।	_____	_____
छ.	मानिस बाँकी सृष्टि बराबर हो ।	_____	_____

- ज. ईश्वर-ज्ञान भनेको सारा सृष्टिको प्रमुख उद्देश्य र प्रेरणा-स्रोत हो । _____
- भ. प्रत्येक सृष्टि वस्तुको यथार्थले ईश्वरका गुणहरूमध्ये एउटा गुणलाई प्रकट गर्दछ । _____

खण्ड ११

बहाउल्लाह भन्नुहुन्छ :

“यी शक्तिहरू जसद्वारा दिव्य अनुकम्पाका सूर्य एवं स्वर्गीय निर्देशनका मुहानले मानिसको यथार्थलाई सम्पन्न गराएका छन् ती शक्तिहरू मानिसमा सुषुप्तावस्थामा रहेका हुन्छन्, जसरी एउटा मैनाबत्ती भित्र ज्वाला र एउटा बत्ती भित्र प्रकाशका किरणहरूको क्षमता रहेको हुन्छ । जसरी ऐनाले प्रतिबिम्बित गर्नसक्ने सूर्यको प्रकाशलाई ऐनामा बसेको धूलो र मैलोले छोपेको हुन्छ उसरी नै यी क्षमताहरूको चमकलाई पनि सांसारिक माया मोहको पर्दाले छोपेको हुन्छ । न त मैनाबत्तिले वा बत्तिले कुनै बाह्य सहायताबिना आफ्नै प्रयासद्वारा आफूलाई बाल्न सक्छ, न त ऐना आफैले आफ्नो सतहमा बसेको धूलो र मैलो सफा गर्नसक्छ । यो कुरा प्रस्ट र प्रमाणित छ कि जबसम्म आगो बालिँदैन तबसम्म बत्तिलाई जलाउन सकिन्न र जबसम्म ऐनाको सतहबाट धूलो र मैलोलाई सफा गरिँदैन तबसम्म ऐनाले सूर्यको छविलाई प्रतिबिम्बित गर्न सक्दैन, न त त्यसले सूर्यको प्रकाश र महिमालाई नै प्रतिबिम्बित गर्न सक्छ ।”^९

१. निम्नलिखित प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् :

क. “सुषुप्तावस्था” भनेको के हो ? _____

ख. मानिसका आत्मामा कुन क्षमताहरू सुषुप्तावस्थामा हुन्छन् ? _____

ग. बत्तीमा कुन क्षमता हुन्छ ? _____

घ. ऐनामा कुन क्षमता हुन्छ ? _____

ङ. बत्तिलाई तपाईंले के गरे उज्यालो दिन्छ ? _____

च. ऐनालाई तपाईंले के गरे उज्यालो प्रतिबिम्बित गर्छ ? _____

छ. वत्ती र ऐनाले आ-आफ्ना क्षमतालाई आफै प्रकट गर्न सक्छन् त ? _____

ज. यी दुई उदाहरणलाई हामी मानिसको आत्माका सम्बन्धमा कसरी लागू गर्न सक्छौं ?

झ. मानिसको आत्मालाई आफ्नो क्षमता प्रकट गर्न कसले लगाउन सक्छ ?

खण्ड १२

वहाउल्लाह भन्नुहुन्छ :

“पुरातन जीवलाई ज्ञाने ज्ञानको द्वार मानिसका समक्ष सदैव बन्द रहेको छ र बन्दै रहिरहने पनि छ । उनको पवित्र प्रासाद कुनै पनि मानिसको बोधशक्तिभन्दा धेरै टाढा छ । तर उनको दयाको चिन्हस्वरूप र उनको करुणाको प्रमाणस्वरूप उनले आफ्नो दैवी मार्गदर्शनका दिवा प्रकाशहरूलाई अवतरित गराएका छन्, जो उनको दिव्य एकताका प्रतीक हुन् र यी पवित्रात्माहरूको ज्ञानलाई आफ्नै ज्ञान समान हो भन्ने आज्ञा गरेका छन् । जसले तिनलाई स्वीकार गर्दछ उसले ईश्वरलाई नै स्वीकार गर्दछ र जसले तिनको बचन सुन्न सक्छ उसले ईश्वरको बचन सुन्न सक्छ । उनीहरूका अवतारको सत्यतालाई जसले प्रमाणित गरेको छ उसले ईश्वरको सत्यतालाई नै प्रमाणित गरेको छ । जो उनीहरूबाट विमुख भएको छ ऊ ईश्वरबाट पनि विमुख छ र जसले उनीहरूमा अविश्वास गरेको छ उसले ईश्वरमाथि पनि अविश्वास गरेको छ । तिनीहरूमध्ये प्रत्येकका ईश्वर ती मार्ग हुन् जसले यो संसारलाई ईश्वरीय संसारसित जोड्छन् । तिनीहरू धर्ती र स्वर्गमा रहने सबैका लागि ईश्वरको सत्यताका प्रमाण हुन् । मानिसहरूका बीचमा तिनीहरू ईश्वरका अवतार हुन्, ईश्वरका सत्यताका प्रमाण हुन् र उनका गौरवका चिन्ह हुन् ।”^{१०}

१. प्रश्नहरू :

क. हामी के जान्दछौं भने ईश्वरले मात्र मानिसको आत्मालाई आफ्ना क्षमताहरू प्रकट गर्न लगाउन सक्छन्, तर ईश्वरलाई सीधै जान्न मानिसका लागि सम्भव छ त ?

ख. त्यसो भए, हामीले ईश्वरलाई कसरी जान्न सक्छौं त ?

ग. दैवी मार्गदर्शनका दिवा प्रकाशहरूमध्ये केहीको नाम दिनुहोस् ?

घ. कुन ज्ञान ईश्वरको ज्ञानसमान हो ?

ड. जसले ईश्वरका अवतारहरूलाई सुन्दछ, उसले कुन आवाजलाई सुनेको हुन्छ ?

च. ईश्वरका अवतारहरूको बचनलाई वास्ता गरेनौं भने हामी कसबाट विमुख हुन्छौं ?

२. तलका वाक्यहरू पूरा गर्नुहोस् :

क. पुरातन जीवलाई ज्ञानको द्वार _____
रहेको छ र _____ छ ।

ख. कुनै पनि मानिसको बोधशक्ति _____ सम्म पुग्न
सक्दैन ।

ग. ईश्वरले आफ्ना अवतारहरूलाई उनका _____
_____ पठाएका हुन् ।

घ. ईश्वरका अवतारहरूको ज्ञान _____ समान हो ।

ड. जसले तिनीहरूलाई स्वीकार गर्दछ, उसले _____ सक्छ ।

च. जसले उनीहरूको बचन सुन्दछ, उसले _____ सक्छ ।

छ. उनीहरू प्रत्येक ईश्वरका ती मार्ग हुन् जसले _____
_____ ।

खण्ड १३

बहाउल्लाह भन्नुहुन्छ :

“मानिस नै सर्वोच्च माङ्गलिक वस्तु हो । तथापि उचित शिक्षाको कमीले उसलाई त्यसैबाट वञ्चित गरेको छ जो उसभित्रै निहित छ । ईश्वरका मुखारविन्दबाट निस्केका एक शब्दद्वारा उसलाई अस्तित्वमा ल्याइयो, थप अर्को शब्दद्वारा उसलाई आफ्नो शिक्षाका परमस्रोतलाई चिन्न प्रेरित गरियो, अझ थप अर्को शब्दद्वारा उसको स्थान र नियति सुनिश्चित गरियो । महान् जीव भन्दछन् : मान्छेलाई अन्दाजै गर्न नसकिने मूल्यका रत्नहरूले भरिपूर्ण खानीका रूपमा मान । केवल शिक्षाले मात्रै यसलाई आफ्नो कोष (खजाना) प्रदर्शित गर्न लगाउँछ र मानव-जातिलाई त्यसबाट लाभ उठाउन समर्थ बनाउँछ । ईश्वरको पावन इच्छाको स्वर्गबाट पठाइएका पवित्र लेखनीहरूले प्रकट गरेका कुराहरूमा कुनै मानिस ध्यानमग्न भएमा उसले तुरुन्तै बुझ्ने छ कि तिनीहरूको उद्देश्य हो सबै मानिसहरूलाई एउटै आत्माका रूपमा मान्नु, ताकि ‘अधिराज्य नै ईश्वरको हुनेछ’ भन्ने शब्दहरू भएको छाप हरेक हृदयमा अंकित होओस्, र दिव्य अनुकम्पा, करुणा र दयाको प्रकाशले सम्पूर्ण मानव-जातिलाई ढाकोस् ।”^{११}

१. प्रश्नहरू :

क. “माङ्गलिक वस्तु” भनेको के हो ?

ख. शिक्षाको कमीले मानिसमा के-के असरहरू परे ?

ग. उचित शिक्षाले के गराउन सक्छ ?

घ. मानिसको शिक्षाको परम स्रोत के हो ?

ङ. मानिसको नियति के हो ?

च. मानिसमा शिक्षाले प्रदर्शित गराउने रत्नहरूमध्ये केही कुन-कुन हुन् ?

छ. ईश्वरको प्रकटीकरणको उद्देश्य के हो ?

ज. मानिसका हृदयहरूमा कुन शब्दहरूको छाप लाग्नेछ ?

२. ठीक वा बेठीक छुट्याउनुहोस् :

ठीक बेठीक

क. मानिस आफ्नो प्रयत्नद्वारा आध्यात्मिक प्राणी बन्न सक्छ ।

ख. ईश्वरले मानिसलाई मस्तिष्क दिए र यही उसको प्रगतिका निमित्त पर्याप्त छ ।

ग. ईश्वरका अवतारलाई मानेरै मानिसले आध्यात्मिक प्रगति गर्नेछ, थप प्रयास गर्नुपर्दैन ।

घ. ईश्वरका अवतारलाई मानेर र ईश्वरका उपदेशअनुसार जीवनयापन गर्ने प्रयत्नहरू गरेर मात्रै मानिस आध्यात्मिक रूपले प्रगति गर्न सक्छ ।

ङ. मानिसले ईश्वरलाई सोझै जान्न सक्छ ।

च. मानिस ईश्वरजस्तै हुनसक्छ ।

छ. ईश्वर मानिसको बोधशक्तिभन्दा उच्च छन् ।

ज. हामीले ईश्वरका अवतारको वाणी सुन्दा ईश्वरकै वाणी सुनिरहेका हुन्छौं ।

झ. ईश्वरका अवतारहरूका माध्यमले मात्र मानिसले ईश्वरका विशिष्टताहरूलाई प्रतिबिम्बित गर्न सक्छ ।

खण्ड १४

बहाउल्लाह भन्नुहुन्छ :

“त्यो आत्मा धन्य हो जुन आफ्नो शरीरबाट छुट्टिने घडीमा संसारका मानिसहरूका व्यर्थ कल्पनाहरूदेखि शुद्ध हुन्छ । यस्तो आत्मा आफ्ना सृष्टिकर्ताको परम इच्छा मुताविक बाँच्ने र विचरण गर्ने गर्दछ, तथा सर्वोच्च वैकुण्ठमा प्रवेश गर्दछ । स्वर्गका परिचारिकाहरू, भव्यतम प्रासादहरूका बासिन्दाहरूले यसलाई वरिपरि घेर्नेछन्, र ईश्वरका दूतहरू र उनका रोजिएकाहरूले यसको संगत खोज्नेछन् । उनीहरूसँग त्यस आत्माले निर्धक्क वार्तालाप गर्नेछ, र सम्पूर्ण जगतहरूका स्वामी ईश्वरका मार्गमा आफूले व्यहोर्नुपरेका कुराहरूको उनीहरूलाई वर्णन गर्नेछ ।”^{१२}

“तर अधर्मीहरूका आत्माहरूलाई, र म यसको साक्षी दिन्छु, उनीहरूले आफ्नो अन्तिम सास फेर्दा थाहा दिइने छ कि उनीहरूले कस्ता राम्रा कुराहरू गुमाएछन्, तब उनीहरू आफ्नो दुर्दशामा विलाप गर्नेछन्, र ईश्वरका सामु आफूलाई अधम बनाउनेछन् । उनीहरूका आत्माहरू आफ्ना शरीरबाट छुट्टिएपछि पनि उनीहरू यसै गरिरहनेछन् ।”^{१३}

“उसले (मान्छेले) पापीलाई क्षमा गर्नुपर्छ, र उसको नीच अवस्थालाई घृणा गर्नुहुँदैन, किनभने आफ्नै अन्त्य कस्तो हुने हो कसैलाई थाहा हुँदैन । कैयौं पटक पापीले पनि मृत्युका घडीमा धर्मको सार प्राप्त गरेको छ, र अमृतको घुट्टको पिएर उच्च मण्डलीतर्फको उडान उडेको छ; एवं कैयौं पटक एक आस्थावान् विश्वासी पनि आफ्ना आत्माको आरोहणका घडीमा यति परिवर्तित भएको छ कि ऊ सबभन्दा गहिरो पातालको आगोमा खसेको छ !”^{१४}

१. प्रश्नहरू :

क. शरीरबाट छुट्टिदा हाम्रो आत्माको अवस्था कस्तो हुनुपर्छ ?

ख. केही व्यर्थ कल्पनाहरू के-के हुन् ?

ग. व्यर्थ कल्पनाहरूदेखि शुद्ध आत्माहरू कहाँ जान्छन् ?

घ. त्यस्ता आत्माहरू कसका बीचमा पुग्छन् ?

- ड. के यस्ता आत्माहरू ईश्वरका दूतहरूसँग वार्तालाप गर्न सकछन् त ?
-
- च. के यो स्थान ठूलो देखिन्छ त ? के तपाईं पनि यसको प्राप्ति गर्न चाहनुहुन्छ ?
-
- छ. अधर्मीहरू को हुन् ?
-
- ज. आफ्नो अन्तिम सास फेर्दा नास्तिकहरूका आत्माहरूले के बुझ्दछन् ?
-
- झ. आफ्नो अवस्था बुझेपछि उनीहरूले के गर्छन् ?
-
- ञ. कहिले र कसरी हाम्रो जीवन सिद्धिने हो भन्ने कुरा हामी पहिले नै जान्दछौं त ?
-
- ट. आफ्नो शाश्वत जीवन सुनिश्चित गर्न अहिले हामी के गर्न सकछौं ?
-
- ठ. कुन आध्यात्मिक गुणहरूलाई हामी शाश्वत जीवनको प्राप्तिसँग सम्बद्ध गर्दछौं ?
-

खण्ड १५

अब्दुल-बहा भन्नुहुन्छ :

“जुन रहस्यहरूप्रति मानिस यस धर्तीको लोकमा अनभिज्ञ हुन्छ ती उसले स्वर्गलोकमा थाहा पाउँछ र त्यहीं उसलाई सत्यको रहस्यबारे जानकारी दिइनेछ; आफ्ना सम्बन्धित व्यक्तिहरूलाई उसले अझ बढी चिन्नेछ र उनीहरूबारे अझ बढी थाहा पाउनेछ । निःसन्देह, पवित्र आत्माहरू जसका आँखा शुद्ध हुन्छन् र जसलाई अनुग्रहपूर्वक अन्तर्दृष्टि दिइएको हुन्छ, उनीहरू प्रकाशहरूका अधिराज्यमा सम्पूर्ण रहस्यहरूबारे परिचित हुनेछन् र हरेक महान् आत्माको यथार्थलाई देख्न सक्ने अनुकम्पा पाउने चाहना गर्नेछन् । त्यस लोकमा उनीहरूले ईश्वरका सौन्दर्यको समेत छर्लङ्ग दर्शन गर्नेछन् । त्यस्तै उनीहरूले ईश्वरका उहिले र भर्खरैका दुवैथरी मित्रहरूलाई त्यस स्वर्गलौकिक भेलामा उपस्थित पाउनेछन् ।”^{१५}

“सबै मानिसका बीचको भिन्नता र विभेद उनीहरू यस मर्त्यलोकबाट प्रस्थान गरेपछि स्वतः बुझिनेछ । तर यो विभेद स्थानको विषय होइन, आत्मा र चेतनाको विषय

हो । कारण ईश्वरको अधिराज्य स्थान र समयदेखि शुद्ध (वा स्वतन्त्र) छ; यो भिन्नै लोक हो, यो भिन्नै विश्व हो । तर पवित्र आत्माहरूलाई मध्यस्थताको उपहार प्रदान गरिने आश्वासन दिइएको छ र तिमी यो पक्का जान कि दिव्य लोकहरूमा आध्यात्मिक अर्थमा प्रियहरू (आस्तिकहरू) ले एक-अर्कालाई चिन्नेछन्, र (एक-अर्कामा) संयोजनको, एक आध्यात्मिक संयोजनको चाहना गर्नेछन् । त्यस्तै, कसैले कसैप्रति गरेको प्रेम अधिराज्यको लोकमा विस्मृत हुनेछैन । त्यस्तै, तिमीले पनि भौतिक लोकको आफ्नो जीवन (त्यहाँ) बिर्सनेछैनौ ।”^{१६}

१. प्रश्नहरू :

क. स्वर्गलोकमा मानिसले कुन रहस्यहरू थाहा पाउँछन् ?

ख. यस लोकमा सम्बन्धित व्यक्तिहरूलाई हामी त्यहाँ हुँदा पनि चिन्न सक्छौं त ?

ग. सम्पूर्ण रहस्यहरूबारे कुन आत्माहरू परिचित हुनेछन् ?

घ. के आत्माहरूका बीच भिन्नता र विभेद हुनेछ त ?

ङ. ईश्वरको अधिराज्य केदेखि स्वतन्त्र हुन्छ ?

च. यस लोकमा दुईजनालाई आबद्ध गर्ने प्रेम बन्धनको के बाँकी रहिरहन्छ ?

२. ठीक वा बेठीक छुट्याउनुहोस् :

ठीक बेठीक

क. स्वर्गलोकमा आत्माले एक-अर्कालाई चिन्ने छैनन् ।

ख. पवित्र आत्माहरूले प्रत्येक महान् आत्माको उपस्थितिको अनुकम्पा चाहनेछन् ।

ग. दैवी मण्डलीमा पहिलेका शुद्ध आत्माहरू हुन्छन् ।

घ. आत्माहरूले यस लोकलाई छोडेपछि, भिन्नता र विभेदहरू स्वतः प्रकट हुनेछैनन् ।

ङ. ईश्वरको लोकमा न त समय हुन्छ न त स्थान ।

च. अर्को लोक भनेको अर्कै विश्वसँग सम्बन्धित हो ।

छ. आफूले अरू मानिससँग गरेको प्रेम अर्को लोकमा बिर्सिइन्छ ।

खण्ड १६

बहाउल्लाह भन्नुहुन्छ :

“यस अतिरिक्त, शरीरबाट छुट्टिएपछि आत्माको अवस्थाबारे तिमीले मलाई सोधेका छौ । तिमी सत्यलाई बुझ कि यदि मानिसको आत्मा ईश्वरको मार्गमा हिंडेको छ भने यो अवश्यमेव ती परम प्रियमा फर्केर जानेछ र उनको गरिमामा लिन हुनेछ । ईश्वरको औचित्यपरायणताको शपथ ! यसले यस्तो अवस्था प्राप्त गर्नेछ जसको चित्रण कुनै कलमले गर्न सक्दैन अथवा जसको वर्णन कुनै जिह्वाले गर्न सक्दैन । ईश्वरको धर्मप्रति आस्थावान् रहेर उनको मार्गमा अविचलित भई दरो किसिमले खडा रहने आत्मा परलोक पुगेपछि यस्ता शक्तिले विभूषित हुन्छ कि उसमार्फत सर्वशक्तिमान् रचित सम्पूर्ण लोकहरूले लाभ उठाउन सक्छन् ।”^{१७}

१. तलका वाक्यहरू पूरा गर्नुहोस् :

क. मानिसको आत्मा ईश्वरको मार्गमा हिंड्छ भने, यो अवश्यमेव

ख. यसले यस्तो अवस्था प्राप्त गर्नेछ _____

ग. _____ को _____ प्रति _____ रहेर
_____ मा अविचलित भई _____
_____ आत्मा _____ पछि यस्ता
_____ ले विभूषित हुन्छ कि उसमार्फत _____
सम्पूर्ण लोकले _____ सक्छन् ।

खण्ड १७

बहाउल्लाह भन्नुहुन्छ :

“हे मेरा सेवकहरूहो ! तिम्रा चाहनाभन्दा उल्टा कुराहरू ईश्वरले यी दिनहरूमा र यस धर्तीका सतहमा विधान गरिदिएका छन् वा प्रकट गरिदिएका छन् भनी दुःख नमान, कारण तिम्रा लागि परमानन्दका, स्वर्गलौकिक आल्हादका दिनहरू निश्चयमेव साँचिएका छन् । पवित्र तथा आध्यात्मिक गरिमामय लोकहरू तिम्रासमक्ष अनावृत हुनेछन् । यस लोक र आगामी लोकमा तिम्रा लागि निर्धारित नियति हो तिनका लाभहरूमा भाग बस्ने, तिनका आनन्दहरू बाँडी लिने र तिनको उत्साहप्रद करुणाबाट एकभाग प्राप्त गर्ने ।”^{१८}

१. ठीक वा बेठीक छुट्याउनुहोस् : ठीक बेठीक
- क. हामीले चाहेजस्तो भएन भने खिन्न हुनुपर्छ । _____
- ख. राम्रो होस् वा नराम्रो, सबैथोक ईश्वरकै विधान हो । _____
- ग. खुसीका दिनहरूको हामीलाई आश्वासन प्राप्त छ । _____
- घ. ईश्वरका अरू लोकहरू पवित्र एवं आध्यात्मिक दृष्टिकोणले महिमामय छन् । _____
- ङ. यो जीवन तथा आगामी जीवनमा हाम्रो नियति ती लोकहरूका लाभहरूमा भाग वस्नु हो । _____

२. तलका वाक्यहरू पूरा गर्नुहोस् :
- क. हामीले इच्छा गरेभन्दा उल्टा कुराहरू भए भने _____ हुँदैन ।
- ख. _____ र _____ दिनहरू हाम्रा लागि साँचिएका छन् ।
- ग. हामीले _____ एवं _____ लोकहरू देखेछौ ।
- घ. _____ र _____ लोकमा तिनीहरूको उत्साहप्रद करुणाको भाग हाम्रा लागि ईश्वरले पक्का व्यवस्था गरेका छन् ।
- ङ. यी लोकहरूमा हामीहरू तिनका _____ भाग वस्नेछौं र तिनका _____ लिने, र तिनको _____ बाट एक भाग प्राप्त गर्नेछौं ।

३. प्रश्नहरू :
- क. हामीले खोजेभन्दा विपरित भयो भने हामी किन खिन्न हुनुहुँदैन ?

- ख. यस उद्धरणमा बहाउल्लाहले हामीलाई के विश्वास दिलाउनुहुन्छ ?

खण्ड १८

यस पाठ्यक्रममा तपाईंले मानव जीवनको सही अर्थबारे अध्ययन गर्नुभयो र त्यसमा ध्यान मग्न हुनुभयो । बहाउल्लाह र अब्दुल-बहाका विभिन्न उद्धरणहरूबाट तपाईंले आत्माको प्रकृति, जीवनको उद्देश्य र यसलोकमा आध्यात्मिक गुणहरूको विकास गर्नुपर्ने आवश्यकताबारे एवं जसले ईश्वरका अवतारलाई मानेका र उनको प्रेममा स्थिर रहेका छन् उनीहरूका लागि आनन्द र महिमाले भरिपूर्ण शाश्वत जीवनको आश्वासन दिइएको बारे ज्ञान प्राप्त गर्नुभएको छ । यस पाठ्यक्रमको अन्त्य गर्दा, यस नवीन बोधबाट तपाईंको जीवनमा पर्ने प्रभावबारे विचार गर्नु उपयुक्त होला । यस धर्तीको तपाईंको जीवन त्यस जीवनको एक सानो भाग मात्रै हो जुन शाश्वत छ र जसका लागि तपाईंले एकाग्रतापूर्वक एवं मेहनतसाथ तयारी गर्नुपर्छ भन्ने कुरा जानेपछि अब तपाईं कुन किसिमले जीवनयापन गर्नुहुन्छ त ?

तपाईंले आफ्नो जीवनमा गर्नुपर्ने निर्णयहरूबारे विचार गर्न सहयोग पुगोस् भन्ने हेतुले केही विषयहरू यहाँ उल्लेख गरिएका छन् जसमध्ये प्रत्येकमा घण्टौं घण्टा चिन्तन गर्न सकिन्छ । यी हरेक विषयमा तपाईं केही अनुच्छेदहरू लेख्न सक्नुहुन्छ वा तपाईंका साथीहरूको स-सानो समूहमा तीबारे छलफल पनि गर्न सक्नुहुन्छ ।

मेरो जीवन यहाँ धर्तीमा शुरु हुन्छ तर यसले मलाई सदा-सर्वदाका लागि ईश्वरप्रति डोऱ्याउँछ भन्ने जानेपछि अब मेरो जीवनका निम्नलिखित पक्षहरू मेरा लागि कति महत्वपूर्ण छन् त ?

१. बहाउल्लाहका कानूनको पालना ।
२. मानव-जातिको कल्याणका लागि मेरो योगदान ।
३. धर्म र मानवताप्रति मेरो सेवा ।
४. संविदामा मेरो अटलता ।

REFERENCES

1. *Gleaning from the Writings of Baha'u'lla'h* (Wilmette: Baha'i Publishing Trust, 1994), LXXXI, pp.155-56.
2. Ibid.,CLXIV, pp.345-46.
3. Ibid.,XXIX,pp. 70-71.
4. *The Promulgation of Universal Peace: Talks Delivered by 'Abdu'l-Baha' during His Visit to the United States and Canada in 1912* (Wilmette: Baha'i Publishing Trust, 1995), pp. 225-26.
5. *Gleaning from the Writings of Baha'u'lla'h*, V,p.8.
6. Ibid.,LXXXII, pp. 158-59.
7. Ibid.,CLIII,pp. 327.
8. Ibid.,XXVIIp.65.
9. Ibid.,XXVIIp.65-66.
10. Ibid.,XXI p.49-50.
11. Ibid.,CXXI I p.259-60.
12. Ibid.,LXXXI p.156.
13. Ibid.,LXXXVI pp.170-171.
14. Ibid.,CXXV p.266.
15. *Tablets of 'Abdu'l-Baha' Abbas*, (New York : Baha'i Publishing Committee, 1930, vol. 1, p.205.
16. Ibid.,pp.205-6.
17. *Gleanings from the Writings of Baha'u'lla'h*, LXXXII, p.161.
18. Ibid.,CLIII, p. 329.